Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Právo a právní věda

Katedra mezinárodního a evropského práva

Diplomová práce

Mezinárodní aspekty Islámského státu

Brno 2016 Jan Průdek

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Mezinárodní aspekty Islámského státu* zpracoval sám. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.

……

Jan Průdek

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí diplomové práce Mgr. Kateřině Uhlířové, Ph.D., LL.M. za vstřícný přístup, cenné rady a připomínky, které mi k této práci poskytla. Dále bych chtěl poděkovat rodině, která mě po celou dobu studia podporovala a přátelům, kteří to se mnou celých pět let studia přetrpěli a v posledních měsících učinili tu chybu, že se mě zeptali na mou práci, načež vydrželi hodinu poslouchat výklad o Islámském státu. I těmto patří velký dík, protože díky nim jsem získal další cenné poznatky a náměty.

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá v současnosti nejdiskutovanějším tématem na poli mezinárodního práva, mezinárodních vztahů, politiky a bezpečnosti, a to Islámských státem. Tím, že Islámský stát je úplně novou a neznámou entitou, vyvstává mnoho dříve neřešených otázek. Bude pojednáno o otázce, zda Islámský stát lze právně považovat za stát a dále o souvisejících otázkách, zejména příslušnost trestních soudů v otázce členů IS. Druhá část se bude zabývat klasifikací Islámského státu jako teroristické organizace, a to zejména z hlediska národní i mezinárodní právní definice, a také použitím síly proti IS.

Klíčová slova

Islámský stát, IS, ISIS, ISIL, Daeš, státnost, Montevidejská úmluva, mezinárodní trestní soudnictví, terorismus, odpovědnost za ochranu, R2P

Abstract

The topic of this diploma thesis is one of the most disussed current problem of international law, international relations, politics and security – the Islamic state. The fact that the Islamic state is a brand new and unknown entity causes a lot of unresolved problems. The main objective of the first part is defining the Islamic state as a state using Montevideo criteria and dealing with specific contextual questions, especially criminal courts jurisdiction in question of prosecution of IS members. The second part will deal with a classification of the Islamic state as a terrorist group using national and international legal framework and use of force against IS.

Key words

Islamic State, IS, ISIS, ISIL, Daesh, statehood, Montevideo Convention, international criminal law, terrorism, responsibility to protect, R2P

Obsah

Obsah....6
Seznam zkratek....7
1 Úvod....8
2 Historický exkurs....11
3 Islámský stát jako subjekt mezinárodního práva....14
3.1 Aplikace definičních znaků státu na Islámský stát.... 14
3.1.1 Obyvatelstvo....15
3.1.2 Území....23
3.1.3 Vláda....28
3.1.4 Způsobilost vstupovat do mezinárodních vztahů....32
3.2 Dodatečné kritéria státnosti.... 34
3.2.1 Nezávislost....35
3.2.2 Ochota dodržovat mezinárodní právo....42
3.2.3 Shrnutí....44
3.3 Vybrané problémy kvalifikace Islámského státu jako státu.... 45
3.3.1 Zákaz použití síly....45
3.3.2 Dodržování ius cogens a trestní stíhání....47
4 Islámský stát jako teroristická organizace....55
4.1 Otázka vymezení pojmu terorismus.... 55
4.2 Postavení Islámského státu ve světové politice.... 60
4.3 Použití síly proti Islámskému státu.... 63
5 Závěr....72
6 Seznam literatury....74

Seznam zkratek

AKI	Al-Kájda v Iráku
AUMF	Autorizace k použití síly proti teroristům (Authorization of Use of Force)
D.R. Kongo	Demokratická republika Kongo (býv. Zair)
EULEX	Evropská unie k prosazování práva v Kosovu
ICC	Mezinárodní trestní soud (International Criminal Court)
IS	Islámský stát
ISIL	Islámský stát v Iráku a Levante
ISIS	Islámský stát v Iráku a Sýrii
JTJ	Organizace monoteismu a džihádu (Jamaat al-Tahwid wut-Jihad)
KFOR	Síly NATO v Kosovu (Kosovo Force)
NATO	Severoatlantická aliance (North Atlantic Treaty Organization)
OSN	Organizace spojených národů
R2P	Odpovědnost za ochranu (Responsibility to protect)
RB	Rada bezpečnosti
SC	Rada bezpečnost (Security Council)
SG	Generální tajemník (Secretary-General)
TZ	Trestní zákoník
UNMIK	Mise OSN v Kosovu (United Nationas Mission in Kosovo)
WSO	Závěrečná zpráva světového summitu 2005 (World Summit Outcome)

1 Úvod

Posledních 15 let je jednou z nejvýznamnějších hrozeb pro mezinárodní mír a bezpečnost mezinárodní terorismus, zejména ten islámsko-fundamentalistický. Za tuto dobu se do popředí zájmů světových mocností dostalo nesčetně různých teroristických skupin v čele s Al-Kájdou. Rok 2014 byl v tomto ohledu přelomový, kdy se objevila nová hrozba, která představuje daleko větší nebezpečí pro stabilitu a bezpečnost nejen v oblasti Blízkého východu, ale v celosvětovém měřítku. Touto hrozbou je Islámský stát.

Islámský stát představuje zcela novou formu entity, která je jakýmsi hybridem mezi teroristickou organizací a státním zřízením či povstaleckou skupinou. Ačkoliv její činnost spočívá v teroristické činnosti, tedy v násilných činech zaměřených zejména proti civilnímu obyvatelstvu, dokázala si vybudovat stabilní základnu pro zisk finančních i lidských zdrojů. Přesto tato nejednoznačná kvalifikace poté přináší několik praktických problémů.

Cílem této práce bude nastínit vybrané mezinárodněprávní problémy týkajících se Islámského právu spolu argumentací v prospěch či neprospěch řešení. Hlavní výzkumnou otázkou bude: „Lze Islámský stát považovat za stát?“ Odpověď na tuto otázku bude vycházet z analýzy předchozích případů vzniku států po první, respektive druhé světové válce a následné syntézy získaných dílčích závěrů a jejich komparaci s okolnostmi týkajících se IS. Dedukce bude potřeba užít v případech, kdy případy nemají natolik stejné nebo podobné okolnosti, aby místo přímého porovnání bude potřeba přijít s novými závěry. Kromě této hlavní otázky budou v práci zkoumány i vedlejší otázky: „Pokud dojdeme k závěru, že Islámský stát lze kvalifikovat jako stát, jakým problémům musí nejen IS, ale i světové společenství čelit, pokud přijmeme jeho státnost? Jaké

jsou argumenty pro vnímání Islámského státu naopak jako teroristické organizace než státu? Jaké právní prostředky lze využít pro legitimní boj s Islámským státem?“ I k zodpovězení těchto otázek bude potřeba použít metodu analýzy. Vzhledem k tomu, že neexistuje jednotná definice terorismu, je třeba vyjít z vnitrostátních právních řádů, jak terorismus vymezují a následně analýzou získat hlavní znaky. Tyto znaky bude nutno aplikovat na činy IS a komparací zjistit, zda spadají pod toto vymezení. Následovat bude i analýza problematiky použití síly a po syntéze výsledků bude pomocí dedukce nastíněn závěr týkající se této otázky.

Tato práce bude rozdělena na dva relativně nezávislé celky, které se budou zabývat dvojím vnímáním Islámského státu. První část se bude věnovat rozboru pohledu Islámského státu jako státního zřízení. Postupně budou aplikovány jednak základní definiční znaky státu na současnou situaci, a také přidány dodatečné kritéria státnosti. Posledním tématem bude stanovení vybraných problému, které vyvstanou s kvalifikací IS jako státu. Bude i diskutováno nad příslušností trestních soudů ve věci stíhání členů Islámského státu.

Druhá kapitola se bude zabývat pohledem Islámský stát jako teroristické organizace. Bude nejdříve pojednáno o právním pojmem terorismu a podřazení činů Islámského státu, minulých i současných, pod tuto definici. V poslední části této kapitoly budou rozebrány právní prostředky, jaké může mezinárodní společenství využit pro efektivní a legální boj proti Islámskému státu, pokud bude kvalifikován jako teroristická organizace.

Hlavním zdrojem studie vzniku státu budou případy zemí, které vznikly v průběhu 20. a 21. století, zejména od konce druhé světové války, kdy proběhlo několik vln dekolonizace a národněosvobozeneckých hnutí, které daly za vznik mnoha různorodým příkladům. Za zmínku stojí hlavně některé africké země, jako D.R. Kongo nebo Jižní Afrika. Právním základem poté bude zejména čl. 1 Montevidejské úmluvy spolu s rezolucemi Rady bezpečnosti a Valného

shromáždění OSN k jednotlivým případům. Co se týče mezinárodnětresntího stíhání, zdrojem budou především zprávy z jednání o řešení této otázky, přičemž analogicky lze použít předešlých případů řešení trestněprávních kauz, například kauza Omara Bašíra.

Zdrojem druhé části bude především právní řád České republiky, který nám vzhledem k absenci ucelené mezinárodní právní koncepce terorismu zadá ucelenou představu o daném pojmu. Při konkrétním postavení Islámského státu bude vycházeno z oficiálních dokumentů OSN a některých členů koalice proti IS. Při legálním využití síly, kdy bude práce zaměřena především na odpovědnost za ochranu, bude čerpáno ze zpráv týkajících se implementace této doktríny a doktrinálního pohledu na tuto problematiku.

Vzhledem k faktu, že se jedná o téma zatím nepříliš řešené, hlavním přínosem práce bude alespoň rámcový obraz nastalé právní situace týkající se několika aspektů ohledně Islámského státu. Jak již bylo výzkumnou otázkou naznačeno, práce se bude snažit zodpovědět na otázku, zda lze IS považovat za stát. Zároveň přinese právní analýzu některých problémů související s bojem proti IS.

Téma této práce bylo zpracováno i v rámci Studentské vědecké odborné činnosti, avšak se obě práce obsahem liší a neobsahují žádné shodné pasáže.

2 Historický exkurs

Následující kapitola se bude zběžně zabývat historií Islámského státu od jeho vzniku, přes dřívější působení až po ustanovení samostatného chalífátu. Toto shrnutí by mělo následně pomoci pochopit některé souvislosti, které nejsou na první pohled patrné. Zejména pak poslouží jako základ pro objasnění, proč se obecně pro tento subjekt používá více názvů, a to ISIL (Islámský stát v Iráku a Levante), ISIS (Islámský stát v Iráku a Sýrii) nebo IS (Islámský stát). Tato pluralita názvů není nahodilá a má svůj logický význam zejména při kvalifikaci IS jako subjektu mezinárodního práva a tudíž i při otázce použití síly, respektive ospravedlnění intervence vůči němu.

Ač se zdá, že pojem Islámského státu se v široké veřejnosti objevuje jen posledních několik měsíců, jeho historie sahá až do roku 1999. V tento rok byla založena skupina pod názvem Džamát al-Tahvíd vál-Džihád (volně přeloženo Organizace monoteismu a džihádu, dále jen „JTJ“ z anglického přepisu Jamaat al-Tahwid wul-Jihad) jordánským občanem Abú Musab az-Zarkávím. Účelem tohoto uskupení bylo plánování a uskutečňování operací, které by vedly ke změně režimu v Zarkávího rodném Jordánském království.[1]

V tu dobu již Zarkáví byl v kontaktu s vůdcem džihadistické organizace Al-Kájda Usámou Bin Ládinem, přičemž do teroristického útoku 11. září i přispíval na jeho činnost.[2] JTJ rozšířilo své pole působnosti po americké invazi v roce 2003, kde si Zarkávího oddíly počínaly velmi divokým a brutálním způsobem boje, včetně stínání zajatců.[3] Srozšířením působnosti přišla i změna v celkové organizaci skupiny. Abú Zarkáví přísahal věrnost Bin Ládinovi, čímž se JTJ

1 THE CLARION PROJECT. *Special report: Islamic State.* [online]. 2015, s. 7 [cit. 12.2.2016]. Dostupné online z: https://www.clarionproject.org/sites/default/files/islamic-state-isis-isil-factsheet-1.pdf

2 ZELIN, Aaron Y. *The War between ISIS and al-Qaeda for Supremacy of the Global Jihadist Movement.* Research note: the Washington Institute for Near Easr Policy. 2014, No. 20, s. 2.

3 Special report, op. cit., s.7

oficiálně stala součástí Al-Kájdy.[4] Změnil se ale i cíl organizace. Hlavním záměrem byl zisk území a založení vlastního islámského sunnitského státu[5]. Proto došlo k změně názvu na Al-Kájda v Iráku (dále jen „AKI“).[6]

Díky tomuto napojení si AKI začala budovat svou vlastní síť džihadistů bojující za její cíl. To však bylo začátkem sporů mezi Zarávím a Bin Ládinem.[7] Musab Zarkáví byl nakonec zabit při americkém leteckém útoku v roce 2006 a jeho místo v čele organizace převzal Abú Ajúb al-Masrí a Abú Omar al-Bagdádí. Uskupení se rovněž přejmenovalo na Islámský stát v Iráku, aby název více odpovídal skutečnému cíli organizace.[8] Kvůli krutosti ale ztrácela organizace podporu jak přívrženců, veřejnosti, tak i samotné Al-Kájdy.

Oba přední představitelé ISI byli zabiti při spojeném zásahu amerických a iráckých sil v roce 2010. Velení se ujal Abú Bark al-Bagdádí. Ten dokázal získat zpět část bývalých podporovatelů včetně veřejnosti a naplánoval invazi do Sýrie. Zároveň přejmenoval organizaci na Islámský stát v Iráku a Levante (dále jen „ISIL“).[9]

Postup ISIL ale vyvolal napětí s již existující složkou Al-Kájdy v Sýrii – Frontou Al-Nusra. Konflikt byl dále vyostřen uskutečněním plánu, tím více pak následným vyhlášením samostatného státu.[10] Před tím se ještě al-Bagdádí snažil o sloučení Al Nusry a ISIL. Al-Nusra ale vyhlásila věrnost Al-Kájdě a jejímu novému vůdci, Ajmánu Zavahrámu, který nastoupil do čela organizace po smrti Usámi bin Ládina. Výsledkem nakonec bylo odloučení ISIL a Al-Kájdy.

---

4 Special report, op. cit., s. 8
5 Což je sice podobný cíl jako u Al-Kájdy, ta ale chtěla tohoto cíle dosáhnout podporou spiknutí a povstání, než vlastním zabráním území.
6 Special report, op. cit., s. 8
7 Special report, op. cit.. s. 8
8 Special report, op. cit.., s. 9
9 Special report, op. cit.., s. 10
10 Special report, op. cit., s. 10

Vyhlášení státu se uskutečnilo po ofenzívě, kdy se bojovníkům ISIL podařilo na přelomu let 2013 a 2014 vybudovat si sídlo v syrském městě Rakka, vybojovat území v irácké provincii Anbar (zejména města Fallúdža a Ramadi) a především druhé největší město Iráku Mosul. 29.června 2014, první den Ramadánu, al-Bagdádí vyhlásil samostatný Islámský stát (dále jen „IS“), s formou chalífátu a sebe ustanovil chalífem Ibrahimem v čele.

3 Islámský stát jako subjekt mezinárodního práva

V následující kapitole bude analyzován Islámský stát z hlediska postavení v prostoru mezinárodního společenství. Postupně se bude věnováno otázkám státnosti ve vztahu k ISIS a otázce, zda lze tuto entitu považovat za „pouhou“ teroristickou organizaci. Při kvalifikaci skupiny jako státu či teroristické je vhodné také analyzovat, jaké práva a povinnosti vyplývají z jednotlivých postavení, jaké jsou výhody či nevýhody atd.

3.1 Aplikace definičních znaků státu na Islámský stát

Pokud se budeme zabývat předpokladem, že Islámský stát je skutečně stát, což vlastně je i cílem celého hnutí, musíme začít s analýzou tzv. definičních prvků státu, nebo státnosti (*statehood*). Při určení těchto kritérií můžeme vycházet jednak z obecné státovědy, konkrétně z díla Georga Jellinka Všeobecná státověda, ve kterém vymezil tříprvkovou charakteristiku státu – obyvatelstvo, území a moc.[11] Tato teoretická rovina se poté promítla i do roviny pozitivního práva. V roce 1933 byla v uruguayském Montevideu na Mezinárodní konferenci amerických států přijata tzv. Montevidejská úmluva o právech a povinnostech států. Ta stanovila čtyři základní podmínky, aby se stát mohl nabýt právní osobnost podle mezinárodního práva – stálé obyvatelstvo, vymezené území, vláda a způsobilost vstupovat do vztahů s jinými státy[12]. Tato úmluva de facto reflektuje Jellinkovu teorii. Úmluva vyžaduje, aby obyvatelstvo bylo stálé, území vymezené, dále je vyžadováno, ačkoliv tento požadavek není stanoven přímo ve smlouvě,

11 JELLINEK, Georg. *Všeobecná státověda*. Praha, 1906, s. 148 n, 187, s. 412 – 456.
12 čl. 1 Úmluvy z Montevidea. In: *Potočný, Miroslav; Ondřej, Jan: Obecné mezinárodní právo.* Praha, C.H. Beck, 3. doplněné vydání, 2010, S. 17.

aby vláda byla efektivní. Rozšířením Jellinkovy teorie je způsobilost vstupovat do vztahů s ostatními státy.

Každý z těchto definičních znaků je poměrně vágně definován a stanovuje jen fundamentální podmínky pro kvalifikování entity státem. Díky své nejednoznačnosti a obecnosti tudíž vyvstává několik problémů a otázek, tím více, pokud je dáme do kontextu problematické entity, jakou Islámský stát nepochybně je.

3.1.1 Obyvatelstvo

První otázkou tedy je, jestli ISIS plní tyto základní kritéria státnosti. Jako první bod je jak v teorii Jellinka i v úmluvě z Montevidea nutnost obyvatelstva, přičemž to musí být stálé. Celkový počet nehraje roli, rovněž ani například hustota zalidnění. Nikdo nezpochybňuje státnost karibských států jako Tuvalu nebo Nauru s počtem obyvatel kolem 10.000, ani například Mongolsko s poměrem 2 obyvatele na km^2, přičemž rozlohou je tato republika 18. největší zemí na světě. Důležitá je stálost.

Pojem stálosti je ovšem velmi ošemetný. Jako příklad si můžeme vzít Sýrii, která již od začátku války zažívá masivní exodus uprchlíků. Podle statistik Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky je v současné době registrovaných 4,5 miliónů syrských uprchlíků.[13] Tato čísla lze rozložit mezi Sýrii samotnou a IS. Islámský stát obecně není v současné době považován legálně za stát, proto statistiky nepočítají původem uprchlíků z Islámského státu, tím víc by takové údaj byl zavádějící, protože nebude ani reflektovat dobu, kdy zemi opustili, tedy před nebo až po vyhlášení Islámského státu a tedy v důsledku občanské války samotné nebo až nástupem salafistického režimu.

13 *Syrian Regional Refugee Response* [online]. United Nations High Commissioner for Refugees, 2016 [cit. 8.2.2016]. Dostupné online z: http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php

Během tohoto odlivu obyvatelstva však status Sýrie jako státu zůstal zachován, přestože během posledních pěti let zemi opustilo na 25 %[14] jeho obyvatel, k čemuž můžeme připočítat i oběti války. Stejnou presumpci tudíž můžeme aplikovat i na IS. Pokud budeme předpokládat, že se jedná o stát, tento hromadný odliv nelze použít jako argument proti jeho státnosti.

Dalším důležitým faktorem je, aby existoval jistý vztah mezi obyvatelstvem a státem. Obyvatelstvo by se mělo zosobňovat s postavením občana toho daného státu a spojit svůj osud s místem, na kterém entita založila a vykonává vládu.[15] I Mezinárodní soudní dvůr ve sporu mezi Guatemalou a Lichtenštejnskem ve věci Nottebohm judikoval, že občanství se odvíjí od faktického spojení mezi člověkem a zemí jeho příslušnost by se měla posuzovat podle skutečné a efektivní národnosti.[16] Záleží tedy z velké části na vůli samotného občana, jako čí občan se cítí. Nutno však podotknout, že tito obyvatelé musí mít, nebo v minulosti měli, státní příslušnost tohoto státu. To znamená, že tento vztah nemůže být například jenom pocitový, ale musí mít legální základ.

Státní příslušnost se totiž odvíjí od státnosti, nikoliv naopak.[17] Může tedy nastat situace, že na území státu pobývají z velké části obyvatelé, jež mají státní příslušnost jiného státu, aniž by měli občanství toho státu, ve kterém se zdržují. Ani to však není na překážku, pokud svůj osud propojí s místem kde žijí a s mocí, která oblast kontroluje.

Podívejme se však podrobněji na otázku státní příslušnosti a ISIS. Islámský stát vychází z islámského práva, které zahrnuje i občanský statut. Otázka

14 *Syrian Regional Refugee Response,* op. cit.

15 COHEN, Amichai; SHANY, Yuval. ISIS: Is the Islamic State Really a State? Dostupné online z: http://en.idi.org.il/analysis/articles/isis-is-the-islamic-state-really-a-state/

16 Rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora ze dne 6.4.1955 ve věci Nottebohm Lichtenštejnsko proti Guatemale) [online], Mezinárodní soudní dvůr, 1955, S. 22 – 24. [cit. 8.2.2016]. Dostupné online z: http://www.icj-cij.org/docket/files/18/2674.pdf

17 CRAWFORD, James. *The creation of states in international law*. 2nd ed. New York: Oxford University Press, 2006, S. 52. ISBN 978-019-8260-028.

občanství je tedy silně nábožensky podbarvená. Z jednoduchého výkladu koránu pákistánského teologa Javeda Ahmad Ghamidi[18] můžeme vyvodit dva druhy občanství. Občanem první kategorie se stane ten, kdo *„se kajícně obrátí, bude dodržovat modlitbu a dávat almužnu, pak se stane bratrem v náboženství.“*[19] Tedy každý, kdo je (sunnitský) Muslim nebo na (sunnitský) islám konvertuje, je považován za regulérního občana Islámského státu. Korán následně mluví i o občanech druhé kategorie, se kterými byla uzavřena „smlouva“.[20] Na základě tohoto výkladu by občany měli být i ostatní národy, resp. náboženství.[21]

Současná praxe vlády Islámského státu je dvojí. Člověk, který ještě není sunnitským Muslimem, má možnost konvertovat[22] a stát se občanem první kategorie. Druhým výběrem je zaplatit velmi vysokou majetkovou daň zvanou jizja[23], čímž se člověk stane občanem druhé kategorie.

Tím tedy vzniká situace, že skutečnými občany je jen část obyvatelstva. Zde je potřeba si uvědomit dvě věci. Tou první je, že stát není povinen udělit občanství každé osobě žijící na jeho území.[24] Tou druhou je, že teorie i montevidejská úmluva hovoří o stálém obyvatelstvu, nikoli o občanech z hlediska občanství.

Každopádně tím vzniká i ta situace, že Islámský stát uděluje občanství, neuděluje občanství a stanovuje podmínky k obdržení občanství. Podle výše

---

18 Viz GHAMID, Javeda Ahmad. *Citizenship of an Islamic state.* [online]. Dostupné online z: http://www.renaissance.com.pk/maprisla98.html

19 Korán 9:11

20 Korán 8:56

21 Ghamid, op. cit.

22 Např. TOMLINSON, Simon; WILLIAMS, David. 'Right now you are infidels. After this, you will become Muslim and you will have rights': The moment hundreds of Yazidis converted en masse to Islam to avoid ISIS execution. *Daily Mail*. [online]. Publikováno 21. 8.2014. [cit. 9.2.2016]. Dostupné online z: http://www.dailymail.co.uk/news/article-2730661/Hundreds-Yazidis-convert-Islam-avoid-ISIS-execution.html

23 Shoebat Foundation. Islamic State (ISIS) to Christians in Syria: „Pay Jizya (Non-Muslim Tax) Or You Will Be Executed and Your Wives Will Become Our Sex Slaves. *Shoebat.com* [online] Publikováno 10.10.2015 [cot. 9.2.2016]. Dostupné online z: http://shoebat.com/2015/10/10/islamic-state-isis-to-christians-in-syria-pay-jizya-non-muslim-tax-or-you-will-be-executed-and-your-wives-will-become-our-sex-slaves/

24 Crawford, op. cit., s. 53

zmíněného vymezení vztahu občanství a státnosti, tedy že „*občanství je závislé na státnosti, nikoliv naopak*,“ si pak můžeme položit otázku, zda právě udělování občanství osobám žijící uvnitř hranic IS není samo o sobě projevem státnosti (a teoreticky i efektivní vlády, viz níže)?

Islámský stát je nesekularizovaný náboženský stát, jehož základem je sunnitský islám. V této souvislosti vyvstávají dvě otázky. Může být vyhlášen stát jako projev práva na sebeurčení „muslimského národa“ (ve smyslu „*umma*“) a tím znovu obnovit odkaz dávných chalífů?

Při aplikaci práva národu na sebeurčení se tedy musíme ptát, jestli vytvoření vlastního státu pro *ummu* a s tím spojené vyhlášení chalífátu v čele s chalífou, duchovním vůdcem *ummy* a sunnitským Muslimů, je dostatečným právním základem pro vyhlášení nezávislosti.

Přestože s pojmem práva na sebeurčení operuje i Charta OSN z roku 1945[25], do popředí zájmů se skutečně dostal až deklarací o dekolonizaci. Zde bylo vyhlášeno, že „*všechny národy mají právo na sebeurčení, na základě tohoto práva si volně rozhodují o jejich politickém statusu a volně usilují o jejich ekonomický, sociální a kulturní rozvoj.*“[26] Tato rezoluce byla přijata s návazností dekolonizace zejména afrických národů během 60. let, respektive týkalo se především závislých a nesamostatných území. Proto by se mohlo zdát, že toto právo není univerzální, nýbrž náleží pouze národům pod nadvládou jiného suverénního státu ve smyslu např. kolonie.

Následně ale byly přijaty dva dokumenty obecné povahy. V roce 1966 to byl Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, v roce 1970 Deklarace zásad mezinárodního práva. Pakt ve svém prvním článku ustanovuje zásadu sebeurčení národu ve stejném znění, jako tomu bylo v deklaraci o dekolonizaci.

25 čl. 1 odst. 2 Charty říká, že „cíle Organizace spojených národů jsou tyto: 2. rozvíjet mezi národy přátelské vztahy, založené na úctě k zásadě rovnoprávnosti a sebeurčení národů [...]

26 Rezoluce Valného shromáždění 1514 (XV) ze dne 14. 12. 1960, Deklarace zaručení nezávislosti koloniálním zemím a národům. In: United Nations Library [cit. 10.2.2016]

V současné době jsou smluvní strany tohoto paktu jak Sýrie, tak i Irák. Deklarace ustanovila jedním z principů mezinárodního práva právě právo na sebeurčení národů. Vidíme tedy posun rozsahu z konkrétního (závislá území) k obecnému („všechny“ národy mají právo […] a každý stát má povinnost respektovat toto právo v souladu s ustanoveními Charty).[27]

Problém nastává, když vyložíme zásadu práva na sebeurčení národu do kontrastu s jinou zásadou mezinárodního práva, a to se zásadou zachování teritoriální integrity. Jinými slovy, může se národ odtrhnout od suverénního státu a vyhlásit jednostranně nezávislost, čímž naruší celistvost původního státu?

Nejvyšší soud Kanady v roce 1999 řešil otázku odtržení provincie Quebec od Kanady[28]. Jedna z otázek, která byla soudu položena kanadskou vládou, zněla zda: *„mezinárodní právo dává Národnímu shromáždění, legislativě nebo vládě Quebecu právo ovlivnit jednostrannou secesi Quebecu od Kanady?“*[29]

Nejvyšší soud se zabýval touto otázkou, kdy se sám sebe prohlásil za poradní orgán a nikoliv rozhodovací, jelikož toto je otázka, která by měla směřovat na mezinárodní tribunál[30], tudíž názor soudu je spíše stanoviskem (a to nezávazným). Závěrem při rozhodování o legálnosti secese části území bylo, že taková praxe není nikde povolena, naopak ani zakázána. Zdůraznil však, že mezinárodní společenství klade důraz na zachování teritoriální integrity státu.[31] To vyplývá i z Deklarace zásad mezinárodního práva, které v části ustanovující zásadu sebeurčení říká, že *„nic nemůže být vykládáno jako povolení nebo nabádání*

27 Rezoluce Valného shromáždění 2625 (XXV) ze dne 24.října 1970, Deklarace zásad mezinárodního práva týkajících se přátelských vztahů a spolupráce mezi státy. In: *Potočný, Miroslav; Ondřej, Jan: Obecné mezinárodní právo.* Praha, C.H. Beck, 3. doplněné vydání, 2010, S. 3 – 7.

28 Rozhodnutí Nejvyššího kanadského soudu ze dne 20.8..1998 ve věci secese Quebeku, č.j. 25506. *Nejvyšší kanadský soud.* [online]. Dostupné z: http://scc-csc.lexum.com/scc-csc/scc-csc/en/1643/1/document.do

29 Nejvyšší kanadský soud, op. cit., S. 2

30 Nejvyšší kanadský soud, op. cit., S. 3

31 Nejvyšší kanadský soud, op. cit., odst. 111 – 112

k jednání, které by rozdělilo nebo oslabilo, úplně nebo zčásti, územní celistvost nebo politickou jednotnost suverénního a nezávislého státu ... "[32]

Nejvyšší soud také zdůraznil, že národ je část populace již existujícího státu (například jako v tomto případě obyvatelé Quebecu), které má právo na sebeurčení. To ale nezakládá právo na secesi, nýbrž jen právo o boj za vnitřní sebeurčení, nikoliv nutně vytvoření vlastního státu. K vnější sebeurčení by mělo dojít jen v nejkrajnějších případech.[33]

K tomu lze argumentovat i případem Ålandských ostrovů. Toto souostroví je z drtivé většiny obýváno švédsky mluvícím obyvatelstvem. Území je však součást Finska již od dob získání nezávislosti na Rusku v roce 1917. Tehdy Ålandy usilovaly o odtržení od Finska a připojení se ke Švédsku. Nakonec dosáhly autonomie, nikoliv však secesi od Finska.[34]

Jak již bylo naznačeno výše, při analyzování Islámského státu můžeme operovat s pojmem „národ". I korán sám používá pro společenství Muslimů slovo národ, má pro něj speciální výraz *umma*.[35] Nutno ještě jednou dodat, že stoupenci IS jsou vyznavači sunnitského islámu, bojí za sunnitský islám a vynucují sunnitský islám. Cílem IS tedy je vytvoření státu pro národ sunnitských muslimů, nikoliv všech muslimů.

Situace v Iráku je taková, že tamější společnost je rozdělena na tři majoritní části: ší'ity, sunnity a Kurdy[36]. Posledních několik let je u moci ší'itská vláda. Kurdové mají vlastní autonomní území zvané Irácký Kurdistán. Sunnitští

32 Rezoluce Valného shromáždění 2625 (XXV)
33 Nejvyšší kanadský soud, op. cit., odst. 124 – 126
34 SHAW, Malcolm N. *International Law.* Sixth Edition. New York: Cambridge University Press, 2008, S.200.
35 Viz AL-OADAH, Sheik Salman. „Ummah" (Community) in the Qur'an. *Islam Today* [online]. Publikováno 9.7.2012 [cit. 12.2.2016]. Dostupné online z: http://en.islamtoday.net/artshow-240-4488.htm
36 Iraq Demographics Profile 2014. *Index Mundi* [online]. Publikováno 30.6.2015 [cit. 12.2.2016] Dostupné online z: http://www.indexmundi.com/iraq/demographics_profile.html

Muslimové ale žádné takto zastoupení nemají[37]. Podobná situace panuje i sousední Sýrii, kde u moci se drží ší'itský Bašár Assád, na severu se rozléhá de facto autonomní Kurdistán, ale sunnité, kterých je v počtu 74 % obyvatelstva většina, zastoupení nemá[38] [39].

Ale pokud budeme vycházet i z názoru Kanadského nejvyššího soudu, problém s participací nebo zastoupením sunnitské části obyvatelstva by nemělo být řešeno snahou o sebeurčení ve smyslu odtržení části suverénního území, jako spíše legislativně upravit rovnoprávnost mezi oběma směry islámu.

Překážkou při hodnocení otázky sebeurčení národů je i samotný pojem národa. V obecné teorii rozeznáváme dvě koncepce. Tou první je národ politický, nebo občanský. Ten je založen na politické vůli svých občanů předat část své osobní svrchovanosti státu.[40] Druhým pojetím národa je etnocentrický. Ten stojí naopak na myšlence, že členové určitého společenství sdílejí jazyk, tradice a kultury.[41]

Příkladem občanského národa jsou například obyvatelé Spojených států. Při svém vzniku byl americký národ směsicí převážně Angličanů, Irů, Skotů, Němců a dalších národností. Svou vůli vytvořili americký národ a svou osobní svrchovanost předali státu Spojeným státům americkým. Příkladem etnocentrického národa jsou například Katalánci nebo Baskové ve Španělsku, tedy národy, které dlouhodobě bojují za své právo na sebeurčení.

---

37 Viz COCKBURN, Patric. The Shia Are In Power In Iraq – But Not In Control. *Independent* [online]. Publiko 6.3.2013 [cit. 12.2.2016]. Dostupné online z: http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/the-shia-are-in-power-in-iraq-but-not-in-control-8523280.html

38 Syria Demographics Profile 2014. *Index Mundi* [online]. Publikováno 30.6.2015 [cit. 12.2.2016] Dostupné online zhttp://www.indexmundi.com/syria/demographics_profile.html

39 The Sunni-Shia Divide. *Council on Foreign Relations* [online] Dostupné online z: http://www.cfr.org/peace-conflict-and-human-rights/sunni-shia-divide/p33176#!/?cid=otr-marketing_url-sunni_shia_infoguide

40 MALENOVSKÝ, Jiří. *Mezinárodní právo veřejné: jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláště k právu českému*. 5., podstatně upr. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, S. 116. ISBN 978-80-210-4474-6.

41 Malenovský, op. cit., S. 117

Z tohoto důvodu nelze *ummu* považovat za slučitelný s pojmem národ. Islám je vyznáván v rozdílných jazycích či v rozdílné míře. Rozdíly jsou až příliš výrazné, abychom mohli muslimský národ považovat za sourodý národ. Malajský sunnitský muslim, tatarský a například somálský nemají téměř nic společného, až na svou víru.[42]

Definiční znak obyvatelstva uvnitř Islámského státu je tedy poměrně složitý a komplexní problém. Určitá množina obyvatel uvnitř území žije, ale problémem je, že mezinárodní právo vyžaduje fakticitu a efektivitu i ve vztahu k soužití obyvatele a země, viz případ Nottebohm. Ačkoliv díky faktu, že fenomén IS je poměrně nový, neetablovaný, nelze se stoprocentní jistotou říct, jestli se část obyvatelstva opravdu nezosobňuje jako obyvatel Islámského státu, zvlášť v kontextu napětí mezi vyznavači dvou nejrozšířenějších větví islámu a lidé by mohli upřednostňovat vládu sunnitů v sunnitském státě, před vládou šíitů, jakou vidíme jak v Sýrii, tak i v Iráku. A pokud existuje taková množina obyvatel, která se cítí jako občané IS, není nikde stanoveno, jak velká tato množina musí být.

Vnímání Islámského státu je však z pochopitelných důvodů negativní. Jako protiváha k nejistotě, jestli by se obyvatelé mohli nebo nemohli zosobňovat jako obyvatelé IS, je způsob, jakým sympatizanti IS vydobývají svou pozici. Jejich činy jsou odsuzovány napříč muslimskými komunitami po celém světě. Jedinec se pravděpodobně nebude chtít dobrovolně zosobňovat se zemí či vládou, která své postavení buduje na základě nehumánních poprav, hromadných znásilňování a zotročování. Otázkou je, jak jsou lidé uvnitř IS informováni o těchto skutcích.

42 K tomu naopak židovský národ. Ten primárně připomíná také jen skupinu lidí, vyznávající judaismus, u většiny však můžeme rozlišit společné fyziologické znaky, společný jazyk, tradice atd.

3.1.2 Území

Vzhledem k tomu, že nemůžeme jednoznačně tvrdit splnění podmínky stálého obyvatelstva, podívejme se na druhý definiční znak. Druhým stanoveným prvkem státnosti je vymezené území. Můžeme uvažovat na pojmem vymezené. Za vzor si můžeme vzít vzniklé státy z poslední doby, ať už je jejich státnost zpochybňována nebo ne.

Jižní Súdán, který vyhlásil nezávislost v roce 2011, byl dříve autonomní oblastí. Luhanská a Doněcká lidová republika byly vyhlášeny ve vymezeném území jejich příslušných oblastí, Doněcké a Luhanské. Hranice těchto útvarů byly vymezeny na základě zásady uti possidentis, respektive uti possidentis juris. Islámský stát však nezabírá konkrétně vymezené území, nýbrž nahodile okupuje části Sýrie a Iráku. Problém je ten, jak je zde zmíněno, že Luhansk, Doněck i Jižní Súdán opravdu existovaly, ale IS si své místo vydobyl z ničeho, v podstatě „na zelené louce“. Toto území není nijak vymezeno kulturně, sociálně, etnicky ani jiným konkrétním determinantem.

Můžeme vycházet z dřívějšího názvu entity – Islámský stát v Iráku a Sýrii. Sýrií je zde myšlena oblast historického území Velké Sýrie.[43]. Ta zahrnovala dnešní Sýrii, Jordánsko, Libanon a Izrael (Palestinu).[44] Lze tedy předpokládat, že hranice, které spadají pod princip uti possidentis, jsou právě hranicemi historického území Velké Sýrie, čímž by potom samotná existence IS spadala pod tuto doktrínu s argumentem, že faktické neovládání myšleného území není na újmu státnosti Islámského státu, kdy byl vytvořen dílčí útvar státního charakteru s cílem stabilizace vnitřního fungování IS při dosažení cíle kontrolovat celou oblast Velké Sýrie.

---

43 Arabsky ad-Dawla al-'Islamíja fí 'l-Irák wa-š-Šám, kde Šám je právě pojem pro Velká Sýrie (pozn. Daiš nebo Daeš je pak akronymem arabského jména pro tento útvar)

44 PIPES, Daniel. Introduction: A Neglected Topic, from Greater Syria: The History of an Ambition. *Daniel Pipes* [online]. Dostupnpé online z: http://www.danielpipes.org/books/greaterchap.php

Proti tomuto argumentu jde však jeden ze základních principů mezinárodního práva, a to opět snaha o zachování územní integrity. Již výše bylo řečeno, že narušení celistvosti státního území by mělo být tím posledním při řešení vnitřních problému. Tím silněji tento princip vchází do popředí v situaci, že v Sýrii ani v Iráku, žádné problémy, které by mohly obhájit odtržení části území, neexistovaly[45], kromě sektářského násilí většího rozsahu v Iráku, na kterém se kromě šíitských milicích podílel i samotný IS, tehdy ISI (viz výše).

Do kontrastu můžeme například vzít Kurdistán, jehož obyvatelé mají společnou etnickou historii, existuje víceméně vymezené území, které obývají a existují i problémy, kdy postavení Kurdů je málokdy rovnocenné s ostatním obyvatelstvem.[46] Zde teoreticky existuje reálná možnost budoucího legitimního odtržení území a vzniku Kurdistánu jako samostatného státu.[47]

Samostatnou otázkou je princip použití síly, zvlášť při získávání nového území. Tato otázka bude hlouběji řešena níže v kapitole zabývající se právy a povinnostmi Islámského státu, pokud bychom jej kvalifikovali jako reálný stát.

Nyní k reálným problémům území IS. Hranice Islámského státu nám také mohou činit potíže při uvažování nad vymezeným územím. Faktem je, že IS je ve válce s mnohačlennou koalicí zahrnující kromě samotného Iráku a Sýrie také Jordánsko, Turecko, Kurdské milice, jednotky syrské opozice atd.[48] To má za příčinu neustálý tlak na jejich území. Tudíž vymezení státních hranic je velmi dynamické a nadneseně řečeno se mění ze dne na den.

---

45 Žádnými problémy je zde myšleno v souvislosti s Islámským státem a legitimitou odtržení části území, nikoliv problémy v souvislostí s občanskou válkou v Sýrii

46 Viz např. Who Are Kurds? *BBC* [online]. Publikováno 14.3.2016 [cit. 15.3.2016]. Dostupné online z: http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29702440

47 Pravděpodobnost nelze odhadovat, ale pokud se státy rozhodnou řešit otázku kurdského etnika v Sýrii a Turecku, nejspíše se vydají iráckou cestou a nechají vzniknout autonomnímu regionu.

48 DRENNAN, Justin. Who Has Contributed What in the Coalition Against the Islamic State? *Foreign Policy* [online]. Publikováno 21.11.2014. [cit. 15.3.2016] Dostupné online z: http://foreignpolicy.com/2014/11/12/who-has-contributed-what-in-the-coalition-against-the-islamic-state/

Pro porovnání však můžeme použít stát Palestina. V roce 2012 se stal nečlenským pozorovatelským státem OSN, přičemž již dříve podala přihlášku, o které zatím nebylo rozhodnuto. Podle Charty OSN se členem může stát pouze stát.[49] Území Palestiny je však zpochybňováno, případně zde existuje dvojí stav, de facto a de iure. De iure při vzniku izraelského státu rezolucí Valného shromáždění 181 (II) byl navržen a schválen plán rozdělení území mezi Palestinu a Izrael. Během 60 let existence izraelského státu se však podařilo, především pak během šestidenní války, rozšířit své teritorium i na území Palestiny, tedy do pásma Gazy a Západního břehu Jordánu. Tím tudíž nastal stav de facto, že Palestina je státem bez nezávislého území, přestože většina států ji jako stát uznává.

Například situace na hranicích Súdánu a Egypta je taková, že každá strana vnímá hranice s tou druhou zemí odlišně. Při stanovení hranic totiž každá strana vychází z jiné historické situace. Egypt si nárokuje hranice podle situace z roku 1899, kdy hranice mezi ním a tehdejším Anglo-egyptským Súdánem byla vymezena 22. rovnoběžkou. O tři roky později však byly hranice přerozděleny kvůli příslušníkům některých nomádským kmenů. Po vyhlášení nezávislosti Egypt nárokoval původní hranici z roku 1899, Súdán naopak novou z 1902. Tím vzniká paradoxní situace, že oblast tzv. Halajibského trojúhelníku si nárokují oba státy a oblast Bir Tawíl si nenárokuje ani jedna strana, čímž vzniká de facto terra nullius.[50] Žádná se zemí tedy nemá přesně vymezenou část své hranice.

Dalším příkladem neurčité hranice může být spor mezi Chorvatskem a Srbskem. Část této hranice určuje řeka Dunaj. První hranice byly stanoveny před vytvořením dnes již bývalé Jugoslávie. Během doby od vytvoření po rozpad Jugoslávie však řeka změnila své koryto. Situace je nyní taková, že Chorvatsko vyžaduje uznání bývalé hranice tak, aby odpovídala katastrálním územím jejích

49 čl. 4 odst. 1 Charty Organizace spojených národů

50 DUNN, Michael Collins. Egypt, Algeria and Tunisia Accuse Sudan, as Halaib Dispute Flare On. *Washington Report On Middle East Affairs* [online]. 1993, S. 33 [cit. 15.3.2016]. Dostupné online z: http://www.wrmea.org/1993-february/egypt-algeria-and-tunisia-accuse-sudan-as-halaib-dispute-flares-up.html

obcí, Srbsko naopak chce zachovat status přirozené hranice řekou Dunaj.[51] I v tomto případě nejsou jasné přesně vymezené hranice. Žádné ze zemí není odnímáno její právo státnosti pro neurčité vymezení hranic.

Tolik však k neurčitosti hranic. Otázkou však je nestálost. U předchozích případů nastaly problémy v tom, že část jejich hranic je sporná, nárokovaná někým jiným nebo zpochybňována. Problém Islámského státu není neurčitá hranice, jako spíše nestálé území. Higgins tvrdí, že při vážných pochybách o budoucích hranicích, státnost takového státu začne být na pochybách.[52] Tudíž to neznamená automaticky ztrátu státnosti, ale jen pochyby o její existenci.

Taková nestálost u suverénních států není příliš častou otázkou. Lze předpokládat, že stát bude ztrácet a nabývat území, čímž se jeho teritorium dynamicky mění, v důsledku válečného konfliktu, jako je tomu právě v případě IS. Dobyvačná válka je ale proti základním principům mezinárodního práva, tudíž v době po druhé světové válce neobvyklá. Příkladem může být ostrov Anguilla, jehož občané se dvakrát v roce 1967[53] a 1969[54] téměř stoprocetní většinou přiklonili k nezávislosti od tehdejšího soustátí Svatého Kryštofa-Nevis-Anguilly. Během velmi krátké doby si představitelé Anguilly dokázali řídit ostrov sami. Nezávislost ztratila až britskou okupací.[55] [56]

---

51 The Chronology of the Border Dispute between Croatia and Serbia. *Republic of Croatia, Ministry of Foreign Affairs and European Integrations* [online]. Publikováno 16.3.2009 [cit. 16.3.2016]. Dostupné online z: http://www.esiweb.org/pdf/slovenia_CR%20MoFA-chronology.pdf

52 Crawford, op. cit., S. 51

53 Výsledky referenda z 11.7.1967 [online]. Dostupné online z: http://www.sudd.ch/event.php?lang=en&id=ai011967

54 Výsledky referenda z 6.2.1969 [online]. Dostupné online zhttp://www.sudd.ch/event.php?lang=en&id=ai011969

55 KOBBE, Montague. *Anguilla: The Smallest Revolution* [online]. Carribean Beat, Issue 100, listopad/prosinec 2009. Dostupné online z: http://caribbean-beat.com/issue-100/anguilla-smallest-revolution#axzz434kw3nqL

56 Zákon o Anguille z roku 1980. In: legislation.gov.uk [právní informační systém]. Dostupné online z: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1980/67/section/1

Ačkoliv Islámský stát je s Anguillou co do velikosti neporovnatelný, tento příklad ukazuje, že stát v podstatě existuje do doby, něž nad územím nepřevezme kontrolu jiná moc. Tudíž pokud i Islámský stát má nestálé hranice, ale stále vykonává moc na určitém vymezeném území, nepopírá nestálost území státnost. I výše citovaný výrok Higginse lze interpretovat tak, že lze pochybovat o existenci budoucích hranic jako takových, než pochybnosti o přesném vymezení.

Při analýze území se musíme věnovat i některým oblastem, které se jsou pod kontrolou přívrženců Islámského státu. V současné době Se jedná především o oblast na severu Libye, která je pod kontrolou Battarovy Brigády, kteří tuto oblast prohlásili za provincii IS jako Islámský stát v Libyi.[57] I toto území můžeme považovat za regulérní součást území IS. Pokud je část státu oddělena od původního celistvého území a je obklopena teritoriem jiného státu, nazýváme tuto odtrženou část exkláva původního, resp. enkláva obklopujícího státu. Tato situace je v mezinárodním právu poměrně běžná. Typickým příkladem je např. Campione d'Italia, území náležící Itálii zcela obklopené Švýcarskem. Exklávy Španělska nám dokazují, že tyto nemusí být ani na stejném kontinentu. Jedná se o města Melilla a Ceuta, jenž jsou obklopeny pouze mořem a územím státu Maroka. Tudíž ani fakt, že území státu netvoří jeden celek, přičemž tento oddělený celek se nachází na jiném kontinentu, není na újmu státnosti, či naopak příslušnosti tohoto odděleného území k originálnímu státu.

V této části tedy bylo shrnut další znak státnosti, konkrétně vymezené území. Na příkladech bylo ukázáno, že státnost neohrožuje nestálost hranice, situace, kdy nejsou přesně vymezeny hranice, necelistvost území, v nejkrajnějším případě i neovládání nárokovaného území. Pro existenci státu je důležité, aby existovalo alespoň minimální území, na kterém může vláda vykonávat svou moc.[58]

---

57 WEHREY, Frederic; ALRABABA'H, Ala'. Rising Out of Chaos: the Islamic State om Libya, *Carnegie: Endownment for International Peace* [online] Publikováno 5.3.2015 [cit. 3.3.2016]. Dostupné online z: http://carnegieendowment.org/syriaincrisis/?fa=59268

58 Crawford, op. cit., S. 46

3.1.3 Vláda

Třetím definičním znakem státu je vláda, která musí být efektivní. Opět se setkáváme s poněkud neurčitým pojmem. Můžeme diskutovat, co přesně znamená vláda a co efektivní.

Pod pojem vláda můžeme podřadit veškerou činnost, kterou provozuje stát, aby zajistil blahobyt státu jako celku, jakož i jednotlivých občanů. U vlády můžeme rozlišovat dva aspekty, její faktickou existenci a právní titul, na základě kterého vládu vykonává.[59]

U Islámského státu můžeme vysledovat mocenskou hierarchii. V čele státu je chalífa, kterého zastupují lídři v jednotlivých provinciích. Dále má svůj sbor ministrů. Hlavním městem IS je de facto Rakka. Vláda vykonává legislativní i exekutivní moc ovlivněnou islámským právem, existuje soudní systém k vynucení těchto pravidel. Uvnitř teritoria by měla být zavedena vlastní měna „islámský dinár“ a tedy celý monetární systém. Islámský stát zabezpečuje i vlastní státní správu, a to včetně školství, zdravotnictví, výběr daní či bezpečnost.[60]

IS tedy vykazuje činnost, kterou lze kvalifikovat jako vládu. Podle dostupných informací opravdu z hlediska mocenského jedná ve všech směrech jako regulérní stát, a to na vysoké úrovni. Islámský stát zajišťuje různorodou agendu od základních lidských potřeb, přes zabezpečení vnitřní stability země, až po pokročilý výkon moci. Tím se liší například od povstalců ovládající část území, například v Sýrii. Zde syrská opozice ovládá značné území na východu země a některé státy je prohlásili za skutečné reprezentanty syrského lidu[61] [62],

59 Crawford, op. cit., S. 57

60 MARCH, Andrew F.; REVKIN, Mara, Caliphate of Law, *Foreign Affairs* [online]. Publikováno 15.4.2015 [cit. 27.2.2016]. Dostupné online z: https://www.foreignaffairs.com/articles/syria/2015-04-15/caliphate-law

61 EU Recognises Syria Opposition Bloc, *Al-Jazeera* [online] Publikováno 19.11.2012 [cit. 2.3.2016]. Dostupné online z: http://www.aljazeera.com/news/europe/2012/11/20121119195737909518.html

62 TONER, Mark C. Formation of the National Coalition for Syrian Revolutionary and Opposition Forces. *U.S. Department of State* [online]. Publikováno 11.11.2012 [cit. 2.3.2016].

avšak nevykonávají plný výkon moci na takové škále, jako Islámský stát, nelze tedy toto území považovat za samostatný stát.

Otázkou je také, jak přesně definovat slovo „efektivní“. Vzhledem k poslání státu jako stabilní jednotky zabezpečující určité úkoly pro své obyvatele lze očekávat, že pro efektivitu jsou stanovena přísná kritéria, aby nevykazovala žádné známky pochybností o plně efektivní vládě. Z minulosti známe však případy, kdy stát nebyl veden jednotnou efektivní vládou, byl však (alespoň z části) uznán jako samostatný stát.

V roce 1960 poměrně narychlo Belgie prohlásilo Belgické Kongo za nezávislý stát, který přijal název Republika Kongo. Nebyla však zde ustanovena silná, stabilní a efektivní vláda a na území začalo operovat několik nacionalistických a separatistických hnutí, což nakonec vedlo k sérii občanských válek.

Crawford shrnuje tehdejší situaci v kontextu efektivní vlády následujícími faktory: absence efektivní přípravy na (faktickou) nezávislost (jako příklad uvádí, že v roce 1960 neměl žádný člen ozbrojených sil vyšší hodnost než *adjutant*, tedy zhruba četař v českém ekvivalentu), existence separatistických hnutí, rozdělení vlády na dvě frakce, z nichž každá se prohlašovala za tu legitimní, příchod belgických jednotek v rámci humanitární intervence, bezprostřední a pokračující pomoc ve velkém rozsahu kvůli bankrotu, příchod jednotek OSN krátce po vyhlášení nezávislosti za účelem obnovení pořádku a zamezení občanské války, přítomnost belgického a jiného zahraničního vojenského a paravojenského personálu napříč několika rezolucím OSN.[63]

Na základě tohoto výčtu můžeme usoudit, že v (dnešní) Demokratické republice Kongo nepanovala vláda, natož efektivní. Přesto byla země přijata do

Dostupné online z: http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2012/11/200435.htm

63 Crawford, op. cit., S. 57

OSN již v roce 1960[64], a to dokonce bez námitek[65]. Poukazem k tomu, že podle čl. 4 Charty je členství v OSN otevřené pouze státům. Tudíž tehdejší Kongo bylo státem, přestože nebyla splněna základní podmínka efektivní vlády.

V některých směrech podobná situace panuje i v Kosovu. Ta jednostranně vyhlásila nezávislost v roce 2008 na Srbsku. Toto území bylo již od roku 1999 pod správou OSN, konkrétně v rámci mise UNMIK. Následně byla Zvláštním zástupcem Generálního tajemníka Bernardem Kouchnerem vydáno nařízení, v níž delegoval legislativní, exekutivní moc a správu soudnictví pod výkon mise.[66] V současnosti byla tato moc předána kosovským orgánům, avšak UNMIK je stále v zemi přítomna. Nad dohledem nad správou Kosova UNMIK spolupracuje i s misí Evropské unie v Kosovu EULEX Kosovo. Současně od roku 1999 operuje speciální mise NATO s názvem KFOR, která ale také není tak početná a povinnosti přenáší na místní bezpečnostní orgány.[67]

Přesto v posledních letech vývoj na území Kosova směřuje k celkové nezávislosti kosovské vlády. Od vyhlášení nezávislosti UNMIK předává moc EULEXu a sám se stahuje z území. Mise EU asistuje a podporuje vládu Kosova v zavedení a udržení vlády práva v zemi. Od roku 2012 je vláda sama odpovědná za svoje jednání.[68] Z toho tedy vyplývá, že za posledních osm let kosovská vláda získala značnou míru autonomie a je v podstatě jediná, kdo vykonává moc nezávisle na jiných subjektech.

---

64 Rezoluce Valného shromáždění ze dne 20. září 1960 A/RES/1486(XV)

65 Crawford, op. cit., S. 57

66 Nařízení Zvláštního zástupce Generálního tajemníka v Kosovu UNMIK/REG/1999/1. Dostupné online z: http://www.unmikonline.org/regulations/1999/re99_01.pdf

67 KARADAKU, Linda. KFOR commander Buhler vows to protect „global treasures“, *SETimes.com* [online]. Publikováno 12.8.2010 [cit. 3.3.2016]. Dostupné online z: https://web.archive.org/web/20141216021240/http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/en_GB/features/setimes/features/2010/12/08/feature-01

68 Kosovo, *European Forum for Democracy and Solidarity* [online]. Publikováno 3.11.2015 [cit. 4.3.2016]. Dostupné online z: http://www.europeanforum.net/country/kosovo

Přesto Kosovo jako stát uznala většina států, a to především na začátku po vyhlášení nezávislosti, kdy míra samostatnosti vlády nebyla tak vysoká. I když v současnosti ne v takové míře, můžeme najít jisté podobnosti mezi D.R. Kongo a Kosovem. V zemi operovaly cizí jednotky, vláda nebyla jednotná a stoprocentně samostatná, existence separatistických hnutí atd.

V souhrnu můžeme tedy stanovit tři závěry týkající se efektivní vlády. Stát musí mít sestaven vládní systém, který uplatňuje moc na území, tato vláda musí vykonávat alespoň minimální standard práva a pořádku spolu se zavedením základních institucí a třetí závěr je hodnocení specifických situací. Pokud je státnost v rozporu s titulem mezinárodního práva, efektivita bude posuzována daleko striktněji, pokud si vláda nárokuje autoritu nad určitým územím, které efektivně neovládá, jestli obdržela moc se svolením předchozího vládce a nakonec pokud vznik nového státu znamená zánik jiného, bude kritérium efektivní vlády také hodnoceno více přísně.[69]

Tudíž je zde požadavek, aby efektivita byla hodnocena přísnějšími kritérii, zvlášť určitých sporných případech. Praxe naopak ukazuje, že státem může být považována i entita, jejíž efektivní vláda je přinejmenším pochybná. Proto bychom se neměli na tyto příklady dívat jako na precedenty, nýbrž naopak jako na případy zvláštního zřetele, které mohou nastat pouze výjimečně. Vzhledem k tomu, že je požadována jen minimální standard vlády, je potřeba vyžadovat jeho stabilní udržování a faktické vykonávání. Pokud stát nemůže zajistit ani toto minimum, nemůže být entita kvalifikována jako stát, protože v podstatě nedokáže zajistit ani základní úkoly.

Jak již bylo řečeno výše, Islámský stát moc vykonává., zda je efektivní zjistíme opět při porovnání s případem D.R. Konga. Přestože de iure vykonává svou vládu na území Sýrie a Iráku, není na území žádné jiné entity, která by

69 Crawford, op. cit., S. 59

narušovala nerušený výkon moci. Na území nefunguje v podstatě žádný subjekt, který by chtěla záměrně narušit chod vlády, nebezpečí tohoto druhu plyne z venčí. Zároveň je vláda IS jedinou vládou, která si nárokuje moc nad získaným územím (kromě vlád Sýrie a Iráku). Zároveň zde nejsou přítomny cizí jednotky, jejichž zájmem by bylo spravovat výkon moci na území. Tudíž lze tvrdit, že Islámský stát vykonává efektivní a nikým nerušenou vládu nad svým územím.

3.1.4 Způsobilost vstupovat do mezinárodních vztahů

Posledním definičním znakem podle montevidejské úmluvy je schopnost vstupovat do mezinárodních vztahů s ostatními státy. Jedná se o podmínku vnější (na rozdíl od třech vnitřních, které předcházely), působící na mezinárodní společenství.

Problematický je opět výklad některých slov. Úmluva používá slovo schopnost či způsobilost (angl. *capacity*). Schopnost/způsobilost může být samozřejmě faktická a legální. Fakticky je stát schopen či způsoben navazovat vztahy, pokud je k tomu sám nakloněn a disponuje prostředky, kterými lze takových vztahů dosáhnout, například diplomatický tým. Legální způsobilost se naopak odvíjí od ochoty ostatních států navazovat vztahy s tímto státem.

Někteří autoři odvíjí tuto způsobilost od nezávislosti.[70] Nezávislost jako dodatečný prvek státnosti bude popsán níže. Toto propojení vychází z jednoduché logické premisy, že pokud je nějaká entita závislá v některém ohledu na jiném státu, nemůže být nezávislý a tudíž ani navazovat mezinárodní vztahy. Shaw například uvádí příklad jihoafrických Bantustanů. Některé z nich vyhlásily nezávislost, přičemž ale byly silně závislé na Jihoafrické republice, především z hlediska finanční soběstačnosti. Tyto deklarace nezávislosti byly prohlášené za

70 Viz Shaw, op. cit., S. 202 a AKANDE, Dapo, The Importance of Legal Criteria of Statehood: A Response to Jure Vidmar, *EJIL Talk!* [online]. Publikováno 7.8.2016 [cit. 15.2.2016]. Dostupné online z: http://www.ejiltalk.org/the-importance-of-legal-criteria-for-statehood-a-response-to-jure-vidmar/

neplatné jak Organizací africké jednoty, tak i Spojenými národy, které své členy vyzvala, aby tyto Bantustany neuznávala.[71]

Opačným případem je situace v Bosně, kde Daytonská mírová úmluva zřídila orgán Vysokého reprezentanta, který měl za úkol pomoct implementovat tuto úmluvu.[72] Vláda Bosny a Hercegoviny nebyla plně nezávislá na vnějším vlivu, přesto její státnost nebyla nijak zpochybňována a ostatní státy s ní bez problému navazovaly mezinárodní vztahy.

Existují i názory, že montevidejská kritéria nemají normativní charakter a jsou spíše jakousi politickou směrnicí.[73] Ač může být tento výrok diskutabilní, při hodnocení způsobilosti vstupovat do mezinárodních vztahů vstupuje tato teze do popředí. Pokud se zpětně podíváme na tři předcházející kritéria, obyvatelstvo, území a vládu, lze je do jisté míry hodnotit za objektivně splnitelné. Jejich normativita je dána tím, že je snížena míra diskrece, tedy volného uvážení ostatních subjektů, zda jsou tyto kritéria splněna či ne. Crawford zároveň také poznamenává, že schopnost vstupovat do mezinárodních vztahů je následkem státnosti, tudíž nemůže být jeho kritériem.[74]

U způsobilosti vstupovat do mezinárodních vztahů je situace opačná v tom smyslu, že již reálně existující státy jsou tím mezinárodním společenstvím, se kterým nově vznikuvší stát bude chtít navazovat vztahy. Motivaci k určitému jednání tohoto směru nelze hledat v normativní rovině. Nikdo nemůže nikoho nutit, aby vstupoval s jinou entitou do mezinárodních vztahů. To by bylo porušení zásady svrchované rovnosti. Jednání je tudíž značně zpolitizováno a faktory ovlivňující jednání státu jsou tedy mimonormativní.

---

71 Shaw, op. cit., S. 202

72 čl. 2 přílohy 10 Obecné rámcové dohody pro mír v Bosně a Herzegovině (Daytonská úmluva). Dostupné online z: http://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/BA_951121_DaytonAgreement.pdf

73 VIDMAR, Jure. *Democratic Statehood in International law.* First ed. London: Bloomsbury Publishing, 2013, S. 241.

74 Crawford, op. cit., S.61

Nedostatkem tohoto kritéria je i fakt, že se spoléhá na legálně existující státy. Uvažme například sérii nových států napojených na Rusko – Luhansk, Doněck, Jižní Osetii a Abcházii, případně Podněstří. Žádný z těchto států nebyl uznán větším množstvím „legálních a legitimních“ států, přesto efektivně vykonávají funkci státu. Tyto státy se rozhodnout vstoupit do mezinárodních vztahů mezi sebou. Vyšlou diplomatické mise, zaručí si vzájemně nezávislost, uznají se atd. Mají tedy způsobilost vstupovat do mezinárodních vztahů? Ano, je zde protiargument již výše zmíněné nezávislosti, o které jde v případě všech těchto států pochybovat, avšak otázka stále zůstává nezodpovězená, protože fakticky tak stát vstoupí do mezinárodních vztahů s jiným státem, čímž by mělo být poslední kritérium splněno.

Jak bude hlouběji rozepsáno níže, Islámský stát je samostatnou entitou, která není závislá na žádném jiném státu. Tudíž je splněn onen základní předpoklad způsobilosti vstupovat do mezinárodních vztahů. Otázkou je jestli je ochota, nejen mezinárodního společenství, ale samotných představitelů IS. Islámský stát vnímá většinu svých sousedů a nejvyspělejších ekonomik jako své nepřátele. Na druhé straně je otázka, jestli i takové vyhlášení války jinému státu není samo o sobě vstup do mezinárodního vztahu.

I přes veškeré debaty je nutně si ještě jednou s odkazem na Jamese Crawforda uvědomit, že způsobilost vstupovat do mezinárodních vztahů nemůže být kritériem státnosti, protože státnost je podmínkou k této způsobilosti. To, že Islámský stát nevstupuje do takovýchto vztahů či do nich nechce vstupovat samo o sobě neovlivní jeho existenci jako státu.

3.2 Dodatečné kritéria státnosti

Kromě třech (resp. čtyřech) základních definičnich znaků – obyvatelstvo, území, moc, (schopnosti vstupovat do mezinárodních vztahů), můžeme přidat několik

dalších kritérií, na jejichž splnění ve větší či menší míře stojí státnost přinejmenším nově vzniklého státu.

3.2.1 Nezávislost

Jednou z nejzásadnějších je nezávislost. Nezávislostí zde není myšleno jen ta formální, ale v širším smyslu, od politické, přes mocenskou až ekonomickou. Nemůžeme samozřejmě vyžadovat, aby byl stát soběstačná izolovaná entita, je tudíž pochopitelné, že stát bude závislý ekonomicky například na obchodu s jiným státem. To je ale výsledkem uvědomělé samostatné ekonomické činnosti, nikoliv závislosti.

Nejčastějším druhem závislosti je faktická závislost v podobě závislého území či kolonií. V Evropě existuje několik příkladů relativně mocensky samostatných či autonomních entit, které jsou však formálně závislé na jiném státu. Takovým příkladem je například Ostrov Man, Faerské či Ålandské ostrovy, které mají své obyvatelstvo, území a vykonávají nezávislou moc, jsou však pouze autonomními územími, nad nimiž vykonává výsostné právo centrální vláda.

Zvláštním případem jsou například loutkové státy. Zde se jedná spíše o závislost politickou a často i s pochybnou nezávislostí státní.[75] Příkladem mohou být především ruské loutkové státy Jižní Osetie, Abcházie či východoukrajinská Donětská a Luhanská lidová republika. U těchto států je míra nezávislosti daleko vyšší, že například u závislých území, kdy každá z nich formálně jednostranně vyhlásila nezávislost, kterou však téměř žádný stát neuznal a vykonává nezávislou činnost podobající se státu. Avšak většina těchto států je těžce závislá na ruské finanční pomoci a zemi chrání ruské jednotky[76].

75 Crawford, op. cit., S.63

76 DELYGIN, Mikhail, A Testing Ground For Modernization and a Showcase of Success, *Russia in Global Affairs* [online]. Publikováno 8.3.2009 [cit. 28.2.2016]. Dostupné online z: http://eng.globalaffairs.ru/number/n_12538

Crawford stanovuje situace, které narušují ať už formální či skutečnou nezávislost. Zpochybněním formální nezávislosti je například existence zvláštního nároku práva vykonávat vládní moc nad zdánlivým státem a diskreční moc zasáhnout do jeho vnitřních záležitostí. Zpochybněním skutečné nezávislosti jsou potom situace, kdy nastane závažná protiprávnost původu, pokud je entita zformována na základě válečné okupace a zásadní kontrola ze strany jiného státu.[77]

Co se týče Islámského státu, pokud pomineme Crafordovy nastíněné situace, tak je samostatnou jednotkou, nezávislou na jakékoliv jiné entitě. Existují sice zvěsti, že je finančně podporován z jiných států, převážně ropu vyvážejících zemí Golfského zálivu[78], ale ty se nedaří potvrdit. ISIS naopak své finance získává vlastní cestou, většinou výběrem daní a prodejem ropy, ale také nelegálními aktivitami jako rabování, vydírání, únosy a výkupné, obchod s lidmi aj.[79] Výše již byla rozebrána samostatnost na poli mocenském. Tudíž na první pohled se Islámský stát jeví jako plně samostatná a nezávislá entita. Musíme však aplikovat Crawfordovy situace a zjistit, zda nelze nezávislost Islámského státu zpochybnit.

Její formální nezávislost se opírá o zisk části území a deklaraci vlastního státu ve formě chalífátu. Popření formální nezávislosti může nastat, pokud jiný stát opanuje právem výkonu vyšší moci, než je samostatná moc této entity a může zasahovat do jeho vnitřních záležitostí. To znamená, že by musela existovat entita, která by byla mocensky nadřazená Islámskému státu a měla právo v případě potřeby mocensky zasáhnout do vnitřního chodu entity.

Případ IS je však spíše opačný. V čele je nejvyšší vůdce al-Baghdadi, který pomocí svých zástupců koordinuje postup svých přívrženců nejen v rámci území

77 Crawford, op. cit., S. 71 - 76
78 BECKER, Andreas, Who Finances ISIS? *DW.com* [online]. Publikováno 19.6.2014 [cit. 28.2.2016]. Dostupné online z: http://www.dw.com/en/who-finances-isis/a-17720149
79 JOHNSON, Matthew, Who Funds ISIS? *Investopedia* [online]. Publikováno 13.11.2015 [cit. 29.2.2016]. Dostupné online z: http://www.investopedia.com/articles/investing/111015/how-does-isis-fund-its-operations.asp

Islámského státu, ale na dalších ohrožených územích a provinciích jako je Sinaj[80], Libye[81], Nigérie a Kamerun[82], Afghánistán[83] či severní Kavkaz[84]. To staví IS do pozice, použitím obchodněprávní terminologie, do pozice spíše „matky“ než „dcery“ všech budoucích pseudostátních entit napojených na IS.

Co se týká faktické nezávislosti, situace už není tak jednoznačná. Následující odstavec porovná každou jednotlivou Crawfordovu situaci se skutečným stavem. První situací je protiprávnost původu, tedy je v rozporu s některými ze základních pravidel mezinárodního práva.[85] Tato podmínka směřuje k samotnému vzniku, nikoliv fungování entity. První územní zisky IS zaznamenal po odchodu amerických vojsk z Iráku v roce 2011 v rámci povstání proti tehdejší vládě[86]. Povstání samo o sobě není nelegálním jednáním. Poté se ale konflikt přenesl do sousední Sýrie a po dobytí značných území v obou státem byl tedy vyhlášen Islámský stát.

---

80 KIRKPATRICK, David D., Militant Group in Egypt Vows Loyalty to ISIS. *The New York Times* [online]. Publikováno 10.11.2014[cit. 2.3.2016]. Dostupné online z: http://www.nytimes.com/2014/11/11/world/middleeast/egyptian-militant-group-pledges-loyalty-to-isis.html?_r=3

81 JOSCELYN, Thomas. In Dabiq magazine, Islamic State complains about jihadist rivals in Libya. *The Long War Journal* [online]. Publikováno 13.9.2015 [cit. 2.3.2016]. Dostupné online z: http://www.longwarjournal.org/archives/2015/09/in-dabiq-magazine-islamic-state-complains-about-jihadist-rivals-in-libya.php

82 Boko Haram Voices Support for ISIS' Baghdadi. *Al Arabiya English* [online]. Publikováno 13.7.2014 [cit. 3.3.2016]. Dostupné online z: http://english.alarabiya.net/en/News/africa/2014/07/13/Boko-Haram-voices-support-for-ISIS-Baghdadi.html

83 LASKAR, Rezaul H. IS Announces Expansion into AfPak, parts of India. *Hindustan Times* [online]. Publikováno 29.1.2015 [cit. 3.3.2016]. Dostupné online z: http://www.hindustantimes.com/india/is-announces-expansion-into-afpak-parts-of-india/story-6oLyWpPxodwnb0jt1rhCbP.html

84 GAMBHIR, Harleen. ISIS Declares Governorate in Russia's North Caucasus Region. *Institute for the Study of War* [online]. Publikováno 23.6.2015 [cit. 4.3.2016]. Dostupné online z: http://understandingwar.org/backgrounder/isis-declares-governorate-russia%E2%80%99s-north-caucasus-region

85 Crawford, op. cit., S. 74

86 AL-SALHY, Suadad; ARANGO, Tim. Sunni Militants Drive Iraqi Army Out of Mosul. *The New York Times* [online]. Publikováno 10.6.2014 [cit. 4.3.2016]. Dostupné online: http://www.nytimes.com/2014/06/11/world/middleeast/militants-in-mosul.html?_r=0

Tímto samostatným vyhlášením byla porušena zásada územní celistvosti obou států. Jak již bylo několikrát naznačeno, dělení území, zvlášť nekonsensuální, je v současném vnímání mezinárodního práva nevítaným fenoménem.[87] Zároveň samotné jednostranné vyhlášení nezávislosti není podloženo žádným relevantním právním titulem. Bylo by pochopitelné, kdyby cílem povstalců bylo svržení vlády a nastolení vlastních mocenských orgánů, ale tímto vážným zásahem do suverenity státu při pokusu o jeho rozvrat, zvlášť způsobem, jaký si Islámský stát osvojil, můžeme jen těžko takové jednání obhájit a právně podložit.

S tím souvisí i druhá předvídaná Crawfordova situace, tedy pokud se jedná o válečnou okupaci. Je totiž zakázán zisk nového území pomocí ozbrojeného konfliktu, či jiným násilným činem, jako například anexí. Islámský stát své území získal v podstatě pomocí ozbrojené intervence a okupace části území. To tedy znamená, že neexistuje ani právní titul k výkonu mocenských práv na tomto teritoriu.

Poslední situací je faktická závislost na jiném státu, například ve smyslu loutkového nebo satelitního státu. Již výše bylo zmíněno, že formálně není IS nikomu podřízen. Kromě stejných zvěstí jako výše, není fakticky Islámský stát napojen na žádný jiný stát a funguje nezávisle na jiných entitách.

Tudíž nezávislost Islámského státu je v konfliktu se skutečnou nezávislostí. Tím, že k vyhlášení nezávislosti de facto použili sílu, porušili tak jednu ze základních zásad mezinárodního práva. Otázkou pak je, zda lze nastalou situaci nějakým způsobem legitimizovat.

Jedním ze způsobů je vydržení území. Podstatou tohoto institutu je, že po uběhnutí určité doby je vytvořen titul k území, které bylo nabyto nelegálně nebo

87 Na jedné straně je příkladem Kosovo, které po jednostranném vyhlášení bylo uznáno za stát většinou, na straně druhé jsou státy jako Doněcká a Luhanská lidová republika, Jižní Osetie a Abcházie, na krátkou dobu i Krymská republika, jejichž jednostranné vyhlášení republiky nebylo uznáno nikým, kromě Ruska. Tím víc můžeme argumentovat Jižním Súdánem, který vznikl sice na základě občanské války, ale konsensem mezi centrální vládou a povstalci.

kdy lze legalitu zpochybnit.[88] Problémem této doktríny je ten, že nikde není předepsané, jak dlouhá by měla být tato perioda a můžeme se tudíž setkat s určitými lhůtami (např. 30 let), zdánlivě určitými (století) nebo neurčitými (od nepaměti).[89]

Známým příkladem vydržení území je případ ostrova Las Palmas.[90] Tento ostrov se nachází u indonéských ostrovů. Jedná se o malé, ne příliš významné území. V roce 1932 byl však vydán rozhodčí nález ve sporu mezi Spojenými státy a Nizozemím, kdy si oba státy nárokovaly územní výsost nad tímto ostrovem. USA argumentovala právním nástupnictvím ke španělským Filipínám, kdy ostrov Palmas byl blízko právě tomuto souostroví a zároveň právem toho, kdo ostrov objevil.[91] Nizozemí na druhou stranu argumentovalo stykem s místním obyvatelstvem, ač ne příliš frekventovaným, sahající až do 17. století. Tyto styky byli schopni Nizozemci dokázat.[92] Na základě toho přiznal rozhodce ostrov Las Palmas jako součást Nizozemí.[93]

Problémem tohoto sporu je fakt, že se jednalo o poměrně nevýznamný ostrov. Tento nález především slouží k potvrzení toho, že institut vydržení v mezinárodním právu existuje a lze jej prakticky využít. Tudíž i Islámskému státu nemůže být upíráno právo suverenity nad územím, které ovládá, pokud bude vykonávat svou moc po určitou dobu. Otázkou je, jak dlouhá by tato doba měla být. Vzhledem k tomu, že svou moc IS vykonává na poměrně významném území, ať už ekonomicky, kulturně, sociálně či politicky, je nutné aplikovat přísnější kritéria pro stanovení lhůty. Aby se držba nad tímto územím legitimizovala

88 Shaw, op. cit., S. 504
89 ČEPELKA, Čestmír a Pavel ŠTURMA. *Mezinárodní právo veřejné*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckovy právnické učebnice, S. 209. ISBN 978-80-7179-728-9.
90 Rozhodčí nález ze dne 4.4.1928 mezi Spojenými státy americkými a Nizozemím ve věci Ostrova Palmas. Dostupné online z: http://web.archive.org/web/20080528174538/http://www.gwu.edu/~jaysmith/Island.html
91 Případ ostrova Palmas, op. cit.
92 Případ ostrova Palmas, op. cit.
93 Případ ostrova Palmas, op. cit.

i v tom smyslu, aby i například se jeho občané v kontextu prvního definičního znaku státu zosobňovali jako občané IS, bude muset uběhnout několik generací. Z toho vyplývá, že z dlouhodobé perspektivy lze vydržení využít jako nástroj legitimizace panství nad územím, tato doba však přesáhne minimálně století.

Druhým prostředkem, kterým by se mohl Islámský stát legitimizovat, je kolektivním úkonem, uznáním. V mezinárodním právu rozlišujeme dvě teorie účinku uznání státu, konstitutivní a deklaratorní. Konstitutivní teorie považuje uznání za akt nutný ke vzniku státu, a contrario bez uznání stát nemůže existovat a nazývat se státem.[94] Rozlišuje tedy existenci státu de facto a de iure. Tato teorie však trpí zásadní vadou, a to že neuvádí, kolik států je potřeba k prohlášení statutu státu. Naopak deklaratorní teorie uznává stát jen efektivním výkonem moci, tedy. Nerozlišuje tedy stav de iure a de facto a stát existuje nezávisle na vůli mezinárodního společenství.[95] Tím se ale teorie odpoutává od mezinárodního právního řádu, zejména od montevidejské úmluvy, protože popírá čtvrtý definiční znak. Ale montevidejská úmluva sama v čl. 3 uvádí, že politická existence státu je nezávislá na uznání ostatních. Pokud jej žádný stát neuzná, tím vlastně odmítne, aby s ním vstoupil do jakýchkoliv mezinárodních závazků, ale nově vzniklý stát stále existuje, protože uznání nemá konstitutivní charakter.[96]

U Islámského státu bude uznání od kteréhokoliv ze současných států problematické. Již teď k IS většina z nich přistupuje jako k teroristické organizaci a nepřipouští situaci, že by mělo být jinak. Islámský stát tak existuje jen díky deklaratorní teorii a funguje jen jako stát de facto. Tím ale přichází o možnost legalizovat své držení území pomocí uznání.

Dále přichází možnost kolektivního kvazi uznání tím, že by mohl být Islámský stát přijat do Organizace spojených národů. Z dikce čl. 4 Charty totiž

94 Crawford, op. cit., S. 19 – 20
95 Crawford, op. cit., S. 22 – 23
96 Tato situace platí za podmínky, že navázání mezinárodních vztahů je v podstatě konkludentní uznání

vyplývá, že členem této organizace se může stát jen a pouze stát, nikoliv jiná entita. Tudíž nám toto ustanovení říká, že entita, která bude přijata do OSN, je státem.

Překážky, které Islámský stát zamezí přístup do této organizace, jsou ale podmínky ke vstupu do OSN. Čl. 4 udává, že potencionální člen musí být mírumilovný stát ochotný přijmout závazky Charty atd. Vzhledem k tomu, že IS je v rámci mezinárodního společenství momentálně hlavním nepřítelem a OSN, resp. Rada bezpečnosti vydala několik rezolucí odsuzující její aktivitu[97], je nastání tohoto přijetí, alespoň v nejbližší době, nepravděpodobné.

Pokud hovoříme o legitimitě, dostáváme se do sporu s efektivitou. Vycházíme z předpokladu, že efektivní státu je ustanoven podmínkami montevidejské úmluvy, legitimitu dodatečnými kritérii.[98] Je otázkou, jestli upřednostníme efektivitu nad legitimitou, tedy budeme považovat splnění motnevidejských kritérií za dostačující ke vzniku regulérního státu, či budeme požadovat legitimitu a současně soulad s mezinárodním právem, což by pro Islámský stát znamenal výše zmíněné komplikace.

Pokud upřednostníme efektivitu, bude stát žít vlastní život v jakémsi mezinárodněprávním vakuu. Pochopitelně toto vakuum není stoprocentní, protože i faktický, nikoliv právní, stát je povinen řídit se určitými zásadami a obyčeji mezinárodního práva. Bude jen významně omezena jeho možnost podílet se na tvorbě mezinárodněprávních norem.

Obecně se samozřejmě v mezinárodním prostředí upřednostňuje spíše legitimní pojetí státu. Příkladem může být nově vzniklý Jižní Súdán, který vznikl vnitřním konsensem[99]. Naproti tomu jiné státy, Doněcká a Luhanská lidová

97 Rezoluce Rady bezpečnosti 2214 ze dne 27.3.2015 a 2253 ze dne 17.12.2015
98 Crawford, op. cit., S. 97
99 Všeobecná mírová dohoda mezi Vládou Republiky Súdán a Súdánskou lidově osvobozeneckou armádou. Dostupná online z: http://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/SD_060000_The%20Comprehensive

republika, Jižní Osetie či Abcházie byly od svého původního státu odtrženy násilně během válečného konfliktu, kdy i Rusko intervenovalo na jejich, údajnou či skutečnou, podporu[100]. Jak již bylo popsáno výše, loutkové státy nesplňují minimálně podmínku faktické samostatnosti, proto je nelze považovat za legitimní stát.

Proto je potřeba i zkoumat motivaci k vytvoření státu. Pokud je samostatnost vyhlášena proto, aby si sám spravoval své záležitosti a stal se plnohodnotným členem společenství, je samozřejmě potřeba jak efektivita, tak i legalita. Ale cíl Islámského státu není spolupráce s ostatními státy. IS považuje většinu západního a arabského světa za „koalici ďáblů“[101]. Tato koalice samozřejmě čítá největší hráče na poli mezinárodního vyjednávání, které IS považuje za své nepřítele. Islámský stát tudíž přímo nehledá legitimitu ve svém vytvoření, nýbrž jim postačí efektivní fungování.

3.2.2 Ochota dodržovat mezinárodní právo

Dalším kritériem, které by mělo dodat státu potřebnou legitimitu, je ochota a možnost dodržovat mezinárodní právo.[102] Crawford zmiňuje, že většina autorů, pokud v této souvislosti mluví o nedodržování mezinárodního práva, mluví většinou o bezpráví až anarchii, proto tuto kategorii podřazuje pod efektivní vládu a odvolávání se na mezinárodní právo prohlašuje za zbytečné a matoucí.[103]

%20Peace%20Agreement.pdf

100 HINDER, James. Russian-backed paramilitaries 'ethnically cleasing villages'. *Times Online* [online]. Publikováno 27.8.2008 [cit. 6.3.2016]. https://web.archive.org/web/20080827212200/http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/europe/article4621592.ece

101 HOPKINS, Steven. Islamic State's Most Chilling Call to Arms Yet Include Threat to UK and 'Coalition of Devils'. *Huffingtonn Post* [online]. Publikováno 25.11.2015 [cit. 5.3.2016]. Dostupné online z: http://www.huffingtonpost.co.uk/2015/11/25/islamic-states-most-chilling-video-yet-threatens-uk_n_8645400.html

102 Crawford, op. cit., S. 91

103 Crawford, op. cit., S. 91 - 92

Může ale i nedodržování mezinárodního práva vést ke zpochybnění státnosti? Mezinárodní právo má samozřejmě mnoho odvětví, které se z povahy věci nemohou pojit s ovlivněním státnosti, jelikož se jedná například o smluvní právo. Aby entita měla povinnost dodržovat tak stanovené právo, musela by být stranou smlouvy.

Pokud tedy hovoříme o mezinárodním právu, musíme mít namysli především ius cogens, tedy kogentní normy mezinárodního práva, případně obyčeje. Jedním ze základních souborů ius cogens jsou lidská práva.

Pochopitelně v minulosti i v současnosti existovaly a existují státy, které konstantně porušují lidská práva, ať už relativní či absolutní. Od druhé světové války se dlouhodobého a intenzivního porušování těchto práv dopouštělo nespočet států. Příkladem může být genocida v Súdánu, Rwandě či bývalé Jugoslávii, občanská válka v Sierra Leone, porušení způsobené režimy v Číně, Severní Korey nebo Barmě (Mynmaru). A u těchto příkladů můžeme říct, že se jednalo o vysoce závažné porušení, kdy v každém jednotlivém příkladě můžeme napočítat statisíce (fatálních i nefatálních) obětí.

Státnost žádné z výše zmíněných zemí nebyla zpochybňována. Jaká je situace u Islámského státu? Problém IS je ten, že celá jejich ideologie je založena na porušování lidských práv. Jak bylo zmíněno výše, cílem je vytvoření státu pro sunnitské muslimy. Pokud chce nemuslim žít uvnitř jeho hranic, musí zaplatit roční daň nebo bude zabit.[104] Dále na severoiráckém území žije početná skupina Jezídů, etnicko-náboženské skupiny, kteří jsou příbuzní Kurdů a vyznávají vlastní náboženství mísící i prvky ostatních světových vír, jejichž hlavní božstvo je Melek Táús – Anděl Páv. Členové IS tohoto boha považují za ďábla.[105] Proto

104 BALOFSKY, Ahuva. ISIS to Christians: Pay or Die. *Breaking Israel News* [online]. Publikováno 21.7.2014 [cit. 5.3.2016]. Dostupné online z: http://www.breakingisraelnews.com/18632/isis-christians-pay-convert-die/#UscAH7jGg14f93lo.97

105 LOUV, Jason. Why Does ISIS Consider the Yazidi 'Devil Worshippers'? *Ultraculture* [online]. [cit. 7.3.2016]. Dostupné online: http://ultraculture.org/blog/2014/08/08/isis-consider-yazidi-

přikročili k čistce jejich etnika. Tato čistka zahrnuje jak samotné zabíjení, tak otroctví nebo násilná konverze. OSN, konkrétně Vysoký komisař pro lidská práva, ve své zprávě označil toto jednání za činnost hraničící s genocidou.[106]

Dodržování lidských práv není kritérium státnosti, jako spíše legitimity státního zřízení. V mezinárodních vztazích není určena jedna správná forma vlády. Je tudíž legitimní vládnout i autokraticky až tyranicky. Jiné státy tyto formy vlády nemusí uznávat a mohou vyžadovat jen demokratické zřízení, ale to je otázka uznání.[107]

Proto není nedodržování lidských práv na překážku státnosti určitého státu. Jak bude rozebráno níže, problémy mohou nastat u suverenity, respektive její prolomení, ale nedodržování lidských práv samo o sobě nemá za přímý následek ztrátu státnosti či nevznik státnosti z právního hlediska. Druhý pohled jsou mezinárodní vztahy. Rozbor tohoto faktoru však není cílem práce.

3.2.3 Shrnutí

Shrnuli jsme tedy, že můžeme rozdělit státy na efektivní a legitimní, přičemž ty legitimní jsou plnohodnotné a bezrozporné. Islámský stát tudíž naplňuje především znaky efektivního státu, i když i některé ze základních kritérií lze zpochybnit. Legitimita Islámského státu je naopak jen těžko obhajitelná. Máme tu na jednu stranu narušení integrity některých států pomocí užití násilí, na straně druhé dlouhodobé a systematické porušování lidských práv.

---

devil-worshippers/

106 Zpráva Vysokého komisaře pro lidská práva Organizace spojených národů o ochraně civilistů v ozbrojeném konfliktu v Iráku: 11. září – 10. prosinec 2014. Dostupné online z: http://www.ohchr.org/Documents/Countries/IQ/UNAMI_OHCHR_Sep_Dec_2014.pdf

107 Crawford, op. cit., S. 150 - 151

3.3 Vybrané problémy kvalifikace Islámského státu jako státu

Aniž by bylo cílem práce dojít k určitému závěru, lze tedy Islámský stát považovat minimálně za de facto stát, který splňuje alespoň minimální kritéria, stále obyvatelstvo, vymezené území a efektivní vládu. V následující kapitole budou rozebrána některé práva a povinnosti, které Islámskému státu vyplývají z postavení státu a problémy, které se k nim vážou.

3.3.1 Zákaz použití síly

Jako základ k vymezení základních práv a povinností států nám poslouží zejména Deklarace zásad mezinárodního práva týkajících se přátelských vztahů a spolupráce mezi vztahy.[108] Tyto práva a povinnosti vycházejí z přirozeného postavení státu ve vzájemných vztazích, tedy nezávislost, rovnost a suverenita.

V následujících odstavcích bude rozebráno nejdůležitější právo a povinnost zároveň, a to zákaz použití síly. Právě tento zákaz je jedním z pragmatických důvodů, proč vyhlásit vlastní stát. Pokud stát funguje a splňuje znaky státu, je suverénním nad svým územím. Toto území poté podléhá nedotknutelnosti z vnějšku a zákazu použití síly proti jeho suverenitě.

Vyhlášení nezávislosti Islámského státu však působí na obě strany. Vznikem státu opravdu IS nabyl suverenitu, na kterou navazuje zákaz použití síly proti jeho územní výsosti, to samé ale platí do IS samotný, tedy ani Islámský stát nesmí použít ve svých vztazích sílu. Nastává tedy jakýsi „paradox Islámského státu," kdy IS ve snaze ochránit sama sebe založil vlastní fungující stát, čímž si ale sám zamezil jakýkoliv další postup při nabývání území.

Momentálně lze tvrdit, že IS je ve válce se Sýrií a Irákem, jakož v jakési „válce o nezávislost". Takový typ ozbrojeného konfliktu není neobvyklý, jedna

108 Rezoluce Valného shromáždění OSN A/RES/2625/XXV ze dne 24. října 1970

z posledních byla válka na Balkáně po vyhlášení nezávislosti Chorvatska a Bosny. Posledním případem je rebelie Tuaregů za nezávislý stát Azawad.[109] Z tohoto pohledu oba státy jen bojují o své ztracené území a IS naopak se snaží své nově nabyté území uhájit.

Zároveň díky svým aktivitám mimo tuto problémovou oblast Středního východu, konkrétně po útocích na tři koaliční partnery NATO – Francii, Belgii a Turecko – je pochybné, zda je ještě IS pod touto ochranou. Přestože se oficiálně jednalo o teroristické útoky, Islámský stát se k těmto činům přihlásil[110] [111] [112], i když nelze s úplnou jistotou potvrdit, že byly opravdu spáchány jejich z jejich iniciativy. Tak či tak, všechny tři státy byly napadeny a při presumpci státnosti Islámského státu je zde možnost přímé aktivace čl. 5 Severoatlantické smlouvy o kolektivní sebeobraně. Turecko svolalo Radu ihned po bombových útocích na město Suruc na hranicích se Sýrií[113] a i v případě bombových útoků na Paříž bylo o této možnosti uvažováno.[114]

---

109 THEMNÉR, Lotta; WALLENSTEEN, Peter. Armed Conflicts, 1946 – 2012. *Journal of Peace Research* [online]. 2013, vol. 50, No. 4, S. 513 [cit. 18.3.2016]. Dostupné online z: http://jpr.sagepub.com/content/50/4/509.full.pdf+html

110 ISIS claims responsibility for Paris terror attacks. *Jerusalem post* [online]. Publikováno 14.11.2015 [cit. 7.3.2016]. Dopstupné online z: http://www.jpost.com/International/ISIS-claims-responsibility-for-Paris-terror-attacks-433023

111 AKKOC, Raziye. Ankara bombing: Claims emerge that culprit could be brother of terrorist involved in previous atrocity. *The Telegraph* [online]. Publikováno 11.10.2015 [cit. 9.3.2016]. Dostupné online z: http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/turkey/11925064/Ankara-bombing-Claims-emerge-that-culprit-could-be-brother-of-terrorist-involved-in-previous-atrocity.html

112 GRAHAM-HARRISON, Emma; NESLEN, Arthur; GREENFIELD, Patrick. Brussels attack: last gasp of Isis terror in Europe, or sign of growing threat? *The Guardian* [online]. Publikováno 27.3.2016 [cit. 28.3.2016]. Dostupné online z: http://www.theguardian.com/world/2016/mar/27/brussels-bombing-last-gasp-isis-latest-attack-europe

113 VILLAPATZ, Luke. NATO: North Atlantic Coucil To Meet In Wake of Terrorist Attack In Turkey. *International Business Times* [online]. Publikováno 26.7.2015 [cit. 10.3.2016]. Dostupné online z: http://www.ibtimes.com/nato-north-atlantic-council-meet-wake-terrorist-attack-turkey-2024984

114 MARK, Michelle. Paris Terror Attacks: France Could Invoke NATO Collective Defense Clause. *International Business Times* [online]. Publikováno 14.11.2015 [cit. 10.3.2016]. Dostupné online z: http://www.ibtimes.com/paris-terror-attacks-france-could-invoke-nato-collective-defense-clause-2184963

Na druhou stranu IS samotný vyhlásil nespočtu států., mezi kterými je i Čína či Indie[115], Saudská Arábie[116] atd. Existují tedy jednak faktické útoky a také vyhlášení války.

V souhrnu, IS má proti sobě poměrně početnou koalici států, na které buď zaútočili nebo vyhlásili válku. Samozřejmě většina států nebere IS jako regulérní stát, což vede k určitým problémům, jako například překážka suverenity Sýrie, které budou probrány níže. Přesto pokud IS vyhlásil nezávislost a jedná způsobem, jakým jedná, nelze se bránit vlastní suverenitou a při agresi vůči ostatním státům je zcela legitimní použití síly ze strany ostatních států.

3.3.2 Dodržování ius cogens a trestní stíhání

Druhou velkou skupinu pravidel, pro Islámský stát zvlášť aktuální, je dodržování ius cogens, zvlášť některých konkrétních pravidel vedení války. Porušování těchto norem již pak přechází do režimu mezinárodního práva trestního.

Členové Islámského státu se dopouští mnoha zavrženihodných činů. Tyto činy poté zahrnují zločiny proti míru a válečné zločiny spočívající v útocích na neutrální osoby (humanitární pracovníky, novináře a civilisty)[117], použití

115 MARVIN, Marcus. Terrorist 'Caliphate' Declares War With China, India, Rome. *AfricaMetro* [online]. Publikováno 27.6.20015 [cit. 11.3.2016]. Dostupné online z: http://www.africametro.com/world-news/terrorist-caliphate-declares-war-with-china-india-rome

116 PRINCE, Sean. WATCH: ISIS Declares War on Saudi Arabia All Propaganda Videos. *Heavy* [online]. Publikováno 19.12.2015 [cit. 11.3.2016]. Dostupné online z: http://heavy.com/news/2015/12/isis-islamic-state-declares-war-on-saudi-arabia-all-propaganda-videos-youtube/

117 Ústní aktualizace nezávislé mezinárodní komise dozoru nad Syrskou arabskou republikou ze dne 18.3.2014. Dostupné online: http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/CoISyria/OralUpdate18March2014.pdf

chemických zbraní[118], popravy zajatců a zločiny proti lidskosti hraničící s genocidou spočívající v perzekuci a jezídské komunity[119].

Všechny tyto činy lze podřadit pod tzv. *atrocities,* tedy trestné činy nejzávažnějšího charakteru. Takové trestné činy jsou stíhatelné v rámci mezinárodního trestního soudnictví a komplementárním orgánem ke stíhání těchto zločinů je Mezinárodní trestní soud (dále jen „ICC“) v Haagu. V kontextu Islámského státu však vyvěrá několik závažných otázek, jak se se spácháním těchto zločinů vypořádat.

Nejzásadnějším problémem je ten, že tyto činy se staly na území Iráku a Sýrie, což ani jeden z těchto států není stranou Římského statutu, zakládajícího dokumentu ICC. Soud tedy nemá nad jejich území jurisdikci a nelze je tedy stíhat na základě teritoriálního principu.

Východiskem by mohl být fakt, že armáda IS funguje jako jakási „cizinecká legie“, tzn. je složena z příslušníků mnoha národností, mimo jiné i například Tuniska, Jordánska, Francie, Velké Británie aj[120]. Tyto státy naopak signatáři Římského statutu jsou a zároveň je v těchto státech účinný[121]. Zde by tudíž mohl být využit personální princip, tedy přestože tyto činy byly spáchány na území státu, na jehož území nelze vykonávat jurisdikci ICC, lze před tento soud takového člověka předvést, jelikož je občanem státu, v rámci kterého ICC jurisdikci vykonávat může.[122] Tímto postupem budou však potrestáni jen

118 WONG, Kristina. ISIS Used Chemical Weapons Against the Kurds, US Officials Said. *The Hill* [online]. Publikováno 16.2.2016 [cit. 12.3.2016]. Dostupné online z: *http*://thehill.com/policy/defense/269551-isis-used-chemical-weapons-against-the-kurds-us-officials-say

119 Zpráva vysokého komisaře, pzn. 106, op. cit.

120 KIRK, Ashley. Iraq and Syria: How many foreign fighters are fighting fir Isil? *The Telegraph* [online]. Publikováno 12.8.2015 [cit. 14.3.2016]. Dostupné online z: http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/islamic-state/11770816/Iraq-and-Syria-How-many-foreign-fighters-are-fighting-for-Isil.html

121 Například Sýrie je také signatářem, ale dosud neratifikovala

122 Prohlášení prokutátora Mezinárodního trestního soudu, Fatou Besouda, ohledně údajných zločinů zpáchaných ISIS. Dostupné online z:https://www.icc-cpi.int/en_menus/icc/press %20and%20media/press%20releases/Pages/otp-stat-08-04-2015-1.aspx

„nevýznamní“ pěšáci, respektive obyčejní vojáci a nižší důstojníci armády. Hlavním cílem je trestně stíhat špičky celé organizace, zejména chalífu al-Baghdadí, který se narodil v Iráku.

Z toho vyplývá opět další problém, neboť s odkazem na případ Nottebohm musíme brát v úvahu nejužší spojení mezi občanem a státem. Je důvodné předpokládat, že tito bojovníci a stoupenci budou mít nejužší spojení právě s Islámským státem. Islámský stát samozřejmě není stranou Římského statutu a nelze tudíž vykonávat jurisdikci na území IS ani nad jeho občany. Princip teritoriální i personální tedy odpadá.

Možností, jak obejít absenci jurisdikce, je předání případu ICC rezolucí Rady Bezpečnosti podle kapitoly VII.[123] Tím by pak mohl tento soud převzít plnou příslušnost za vyšetřování situace v Sýrii. Touto možností se již SC zabývala v březnu 2014. Návrh byl přijat téměř všemi členy, kromě Ruska a Číny, které rezoluci vetovaly.[124]

Primárně tedy spadá příslušnost k místním národním soudům[125], v tomto případě syrským a iráckým. Oba státy však momentálně nejsou v situaci, kdy by měly řešit problémy týkající se IS, zvlášť co se týká Sýrie. Sýrii zmítá občanská válka a v zemi operuje roztříštěná umírněná i radikální opozice.[126] Tudíž IS není problémem, jehož vyřešení je prioritou současného konfliktu. V Iráku naopak je sektářské násilí a válka s džihadisty v čele s IS tím nejzávažnějším problémem, se kterým se vláda zabývá. Tudíž je otázka, jak se a posteriori dokáží vypořádat s případným stíháním vůdců IS. Oba státy se totiž zařazují mezi TOP 15 nejvýše ohrožených států ke zhroucení, přičemž hrozí i disfunkčnost soudního aparátu.[127]

123 Viz Rezoluce Rady bezpečnosti 1593/2005 ze dne 31.3.2005

124 Russia, China blocked Security Council referral of Syria to International Criminal Court. *UN News Centre* [online]. Publikováno 22.3.2014 [cit. 13.3.2016]. Dostupné online z: http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=47860#.Vvl6XnohMgU

125 čl. 1 a čl. 17 Římského statutu

126 Guide to Syrian Rebels. *BBC* [online]. Publikováno 13.12.2013 [cit. 13.3.2016]. Dostupné online z: http://www.bbc.com/news/world-middle-east-24403003

127 Index křehkých států z roku 2015. *Fund For Peace [online*]. [cit. 113.3.2016] Dostupné

Nelze se tedy zcela spoléhat na ICC ani na státní soudní systém daných zemí. Možností by tedy mohl být i ad hoc soudní tribunál pro Sýrii, případně i Irák, podobné těch, které vyšetřují zločiny v bývalé Jugoslávii a Rwandě, nebo hybridní regionální soudní tribunál podobný tomu v Sierra Leone. Tento nápad je již v rámci OSN projednáván.[128]

Výhody jsou zřejmé. Takový regionální soud by nemusel sídlit v Haagu, nýbrž v některé z okolních zemí, která disponuje relativně spolehlivým soudnictvím, zejména Turecko nebo Jordánsko[129]. Tím by se celý proces koncentroval do oblasti poblíž „místa činu“.[130]

Nevýhodou je především fakt, že nelze ustanovit tribunál pouze pro potrestání členů IS. Tribunál by byl ustanoven pro celou syrskou občanskou válku, pokud ne i pro irácké povstání. To znamená, že by obžaloby nebyly vzneseny pouze nad vůdci tohoto hnutí, nýbrž pravděpodobně i nad členy vlády Sýrie, včetně prezidenta Assada osobně, u kterého hrozí obvinění z použití zakázaných chemických zbraní[131], nad některými členy umírněné opozice, jimž hrozí obvinění z únosů a mučení[132], členy irácké šíitské milice, kteří se dopouštěly etnické

online z: http://fsi.fundforpeace.org/rankings-2015

128 BORGER, Julian. Call for special tribunal to investigate war crimes and mass atrocities in Syria. *The Guardian* [online]. Publikováno 17.3.2015 [cit. 14.3.2016]. Dostupné online z: http://www.theguardian.com/world/2015/mar/17/call-for-special-tribunal-to-investigate-war-crimes-and-mass-atrocities-in-syria

129 VAN SCHAACK, Beth. Options on Accountability in Syria. *Just Security* [online]. Publikováno 22.5.2014 [cit. 14.3.2016]. Dostupné online z: https://www.justsecurity.org/10736/options-accountability-syria/

130 VAN SCHAACK, Beth. Alternative Jurisdictional Bases for a Hybrid Tribunal for Syria. *Just Security* [online] Publikováno 29.5.2014 [cit. 14.3.2016]. Dostupné online z: https://www.justsecurity.org/10968/alternative-jurisdictional-bases-hybrid-tribunal-syria/

131 ROSS, Alice; MALIK, Shiv. Syrian doctors to show the US evidence of Assad's use of chemical weapons. *The Guardian* [online]. Publikováno 16.6.2015 [cit. 14.3.2016]. Dostupné online z:http://www.theguardian.com/world/2015/jun/16/syria-assad-regime-is-weaponising-chlorine-us-congress-to-hear

132 Pravidelná aktualizace Nezávislé mezinárodní komise dohlížející nad dodržováním rezoluce A/HCR/S-17/1 a prodloužena rezolucí A/HCR/Res/19/22 ze dne 24.5.2012. Dostupné online z: http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/SpecialSession/CISyria/PeriodicUpdateCISyria.pdf

perzekuce sunnitů[133] [134] a otázkou jsou i členové Rady bezpečnosti OSN, Spojené státy a Rusko, kteří, ač údajně, bombardují i civilní cíle včetně nemocnic[135] [136] [137].

Rusko tedy odmítlo přenesení jurisdikce na ICC s tím, že zřízení ad hoc tribunálu by bylo reálnější. Přesto není definitivně jisté, že takový soud bude zřízen, pokud by měl soudit blízkého spojence Rusů, či Rusy (a Američany) samotné. Takový soud musí být zřízen se souhlasem Rady bezpečnosti, kde však oba státy, jak Rusko, tak i Spojené státy mají právo veta. Nedá se ale s jistotou říct, že toto právo veta bude uplatněno, zvlášť pokud rozhovory o zřízení intenzivně pokračují, tato možnost zde však je.

Další možností je využití univerzální jurisdikce. Podle teorie univerzální jurisdikce je stát příslušný k projednání některých zločinů, ačkoliv chybí nexus mezi tímto státem a zločinem ve všech prvcích.[138] Každý stát má rozsah této jurisdikce upraven odlišně. V českém zákoně 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „TZ“) je tato pravomoc upravena v § 7. V tomto výčtu nechybí ani trestné činy genocidy (§ 400 TZ), útoku proti lidskosti (§ 401 TZ) nebo válečné krutosti (§ 412 TZ).

---

133 Iraq: Evidence of war crimes by government-backed Shia militias. *Amnesty International* [online]. Publikováno 12.10.2014 [cit. 15.3.2016]. Dostupné online z: https://www.amnesty.org/en/latest/news/2014/10/iraq-evidence-war-crimes-government-backed-shi-militias/

134 Iraq 2015/2016. *Amnesty International* [online]. [cit. 15.3.2016]. Dostupné online z:https://www.amnesty.org/en/countries/middle-east-and-north-africa/iraq/report-iraq/

135 ROSS, Alice. Hundreds of civilians killed in US-led air strikes on Isis – report. *The Guardian* [online]. Publikováno 3.8.2015 [cit. 15.3.2016]. Dostupné online z: http://www.theguardian.com/world/2015/aug/03/us-led-air-strikes-on-isis-targets-killed-more-than-450-civilians-report

136 About 9000 civilian Syrians, including more than 3000 child and citizen woman killed in the raids by warplanes of both Syrian regime and Russia. *Syrian Observatory for Human Rights* [online]. Publikováno 21.1.2016 [cit. 15.3.2016]. Dostupné online z: http://www.syriahr.com/en/?p=43059

137 DEARDEN, Lizzie. Russia and US trade accusations over bombing hospitals nas MSF facility on Syria. *The Independent* [online]. Publikováno 11.2.2016 [cit. 15.3-2016]. Dostupné online z: http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/russia-and-us-trade-accusations-over-bombing-hospitals-and-msf-facility-in-syria-a6867776.html

138 Shaw, op. cit., S. 668

V minulosti bylo tohoto principu několikrát úspěšně využito, přičemž existují dva známé příklady. Tím prvním je případ Adolf Eichmanna, který byl souzen izraelskými soudy z organizace holokaustu, ačkoliv nebyl tento čin spáchaný na území Izraele, občanem Izraele a v podstatě ani obětmi nebyli občané Izraele, která vznikla až po válce. Tím druhým případem je bývalý chilský prezident Augusto Pinochet, na kterého španělské úřady vydaly zatykač za spáchání trestného činu mučení.

Využití této možnosti v případě Islámského státu je nyní vysoce aktuální. V únoru 2016 proběhla v německém mnichově bezpečnostní konference, na které se několikrát střetli představitelé Spojených států a Ruské federace. Jedním z bodů jednání byla i situace v Sýrii. Podle některých zdrojů si obě země rozdělily sféru vlivu v Sýrii, kdy dělící hranicí by měla být řeka Eufrat, přičemž Spojené státy by měly mít pod kontrolou oblast západně od této řeky, tj. oblast na které operuje Islámský stát.[139] Existuje tedy reálná možnost, že principu univerzální jurisdikce nad členy IS využije právě USA.

Problém nastává s celkovou koncepcí univerzální jurisdikce v americkém právu, protože tato doktrína není v jejich trestněprávních zákonech dostatečně implementována. Snad jediným zákonem, který v sobě obsahuje univerzální jurisdikci ve významu blízkém tomu, v jakém jej chápeme na poli mezinárodního trestního práva, je Zákon o pirátství a korzárství z roku 1994, který říká *„Kdokoliv, kdo na volném moři, spáchá trestný čin pirátství jak je definován právem národů, a je poté přiveden nebo nalezen ve Spojených státech, bude uvězněn na doživotí.“*[140]

139 Munich Puts Stamp on Tightened US-Russian military cooperation in Syria. *DebkaFile* [online]. Publikováno 22.2.2016 [cit. 24.2.2016]. Dostupné online z: http://debka.com/article/25229/Munich-Puts-Stamp-on-Tightened-US-Russian-military-cooperation-in-Syria

140 § 1651 Trestního zákona Spojených států amerických

Ostatní trestné činy, které obecně chápeme jako ty, které spadají pod univerzální příslušnost, jsou v amerických zákonech koncipovány poněkud rozdílně. V porovnání s výše zmíněným ustanovením zákona o pirátství, nejzávažnější zločiny mají vyčtenu svou vlastní jurisdikci. Zločiny genocidy[141], mučení[142] nebo otroctví[143] mají tuto příslušnost koncipovanou tak, že americké soudy jsou příslušné k projednání věci, pokud *„je pachatel přítomen ve Spojených státech, bez ohledu na národnost domnělého pachatele."* Trestný čin válečných zločinů má jurisdikci koncipovanou ještě úžeji, tedy *„Kdokoliv, ať už uvnitř neb mimo Spojené státy, se dopustí válečných zločinů, pod jakýmikoliv okolnostmi popsaných v odstavci (b), bude pokutován nebo uvězněn na doživotí, nebo oboje, a pokud činem byla způsobena smrt oběti, bude vystaven trestu smrti."*[144] Okolnost odstavce (b) je, že pachatel musí být člen Ozbrojených sil Spojených států nebo státní příslušník USA.

Tudíž, pokud by Spojené státy chtěly soudně stíhat hlavní představitele IS, musely by bezpečnostní síly USA zasáhnout na území jiného státu, zadržet pachatele a převést na území Spojených států. Právě výše zmíněná dohoda mezi Spojenými státy a Ruskou federací by legitimovala zásah proti islamistickým vůdcům, které by následně mohly být převezeny do USA a zde souzeny podle výše zmíněných ustanovení. Tím by bylo předejito situaci, která nastala při stíhání Adolfa Eichmanna izraelskými bezpečnostními silami, kdy narušili svým výkonem moci suverenitu Argentiny.

Tato myšlenka samozřejmě vychází z návrhu dohody mezi oběma zmíněnými stranami. Univerzální jurisdikce je univerzální proto, že se jí může dovolávat jakýkoliv stát, ne tedy jen Spojené státy. V úvahu také přichází, kromě Západních

141 § 1091(e)(2)(D) Trestního zákona USA
142 § 2340A(b)(1) Trestního zákona USA
143 § 1596(a)(2) Trestního zákona USA
144 § 2441 (a) Trestního zákona USA

států, ty země, které jsou Islámským státem nejvíce ohroženy, tedy zejména Turecko, Jordánsko a případně Saudská Arábie.

Výzev, kterým musí mezinárodní společenství v budoucnu čelit, je několik. Každá z navrhovaných možností má svá pro a proti a bude záležet jen na vzájemném konsensu, kterou cestou se vydat. Vzhledem k aktuálnímu vývoji situace je zatím spousta prostoru pro další vyjednávání.

4 Islámský stát jako teroristická organizace

V následující kapitole se bude pojednáno spíše o skutečném než teoretickém náhledu na situaci kolem Islámského státu. Tím je myšleno, jak IS vnímají státy, nikoliv jeho teoretický legální status. Budou předneseny argumenty, které podporují tuto tezi a zároveň budou nastíněny některé problémy, které se vyvěrají při této kvalifikaci.

4.1 Otázka vymezení pojmu terorismus

Největším problémem, se kterým se setkáme, pokud chceme hodnotit, zda je nějaká skupina teroristickou organizací, je samotné vymezení pojmu terorismus. Ve skutečnosti neexistuje přesná definice, co je terorismus, jak kvalifikovat teroristu, jakou strukturu a organizaci musí skupina mít, aby byla považována za teroristickou, nikoli pouze radikální skupinu.

Definice totiž nemusí být ani žádaná. Pokud bychom tuto činnost definovali, může dojít k nežádoucím následkům. Za předpokladu, že bychom chtěli definovat terorismus na mezinárodní úrovni, musí dojít ke shodě stran, co vlastně je terorismem, čímž se celé jednání ocitá zpět na začátku, protože vnímání terorismu může být u každého státu jiné. S tím i souvisí problém, že se těžko odděluje teroristický čin od neteroristického činu s podobnými následky[145]. Nakonec, definice je právě proto méně žádoucí, protože tím se tento pojem stává flexibilnějším a je možné jej vnímat rozdílně na základě momentálního vývoje událostí.[146]

145 Přestože dnes je za terorismus považován téměř každý rozsáhlejší útok.

146 OTIS, Pauletta. Terrorism and Ethics. In: JOHNSON, James Turner a Eric D PATTERSON (eds.). *The Ashgate research companion to military ethics*. 1. vyd. Farnham: Ashgate, 2015. Justice, international law and global security. S. 191. ISBN 978-1-4724-1628-5.

Fundamentálním českým zákonem, kde můžeme hledat zmínku o terorismu, je trestní zákoník. Ten v současném účinném znění obsahuje mutaci slova terorismus ve dvou ustanoveních, v § 311, teroristický útok a § 312, teror. Teror je definován jako „s *úmyslem poškodit ústavní zřízení České republiky jiného úmyslně usmrtí“* Vzhledem k tomu, že má svou definicí blízko k teroristickému činu, nebude o tomto trestném činu hlouběji pojednáno.

Teroristický útok je v TZ definován jako „*úmysl poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost České republiky, narušit nebo zničit základní politickou, hospodářskou nebo sociální strukturu České republiky nebo mezinárodní organizace, závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo jiný orgán veřejné moci nebo mezinárodní organizaci, aby něco konala, opominula nebo trpěla“*. Z definice tedy vychází, že teroristický útok je útok jak na veřejnou (ústavní zřízení, obranyschopnost, politická struktura) i soukromou (hospodářská, sociální struktura) sféru a tím i s veřejnoprávním (přinutit vládu ke konání, opomenutí, trpění) i soukromým (zastrašení obyvatelstva) cílem. Tato část paragrafu vymezuje subjektivní stránku trestného činu, zejména pohnutku.

Dále v tomto ustanovení je taxativně vymezeno, jakým jednáním se může pachatel tohoto trestného činu dopustit, tedy vymezení objektivní stránky trestného činu. Jedná se ve zkratce o útok na život nebo zdraví člověka s cílem způsobit smrt nebo těžkou újmu na zdraví, zmocnění se rukojmí nebo únos, poškození veřejné infrastruktury, pirátství v širším slova smyslu, dispozice s jadernými, biologickými, chemickými nebo jinými zbraněmi, vyvolání obecného nebezpečí smrti založením požáru, způsobením povodně nebo jiné havárie.

Lze tedy vyvodit, že teroristickým útokem podle českého práva je takový čin, který přímo ohrožuje život nebo zdraví člověka nebo státu jako takového. Přičemž

nikde není řečeno v jakém rozsahu, důležitá je pohnutka. Tudíž jako teroristický útok může být kvalifikovaný i čin vzetí ústavního činitele jako rukojmího pod hrozbou usmrcení, pokud vláda a poslanecká sněmovna neprosadí určité pravidlo nebo se například nezdrží určitého, kupříkladu vojenské intervence.

Teroristickou organizací se tedy podle této definice organizovaná skupina, zformovaná za účelem vykonání teroristického činu. Samozřejmě toto vymezení neodpovídá na výše položenou otázku rozdílu mezi radikální skupinou a teroristickou organizací, protože z právního hlediska v nich český zákon nedělá rozdíl. Rozdíl tady spočívá v naplnění skutkové podstaty teroristického činu.

V současnosti leží v Poslanecké sněmovně návrh zákona proti terorismu.[147] Jedná se o novelizaci trestního zákoníku a trestního řádu ve spojení s terorismem. Tento návrh nám nedává přímou definici terorismu, spíše pod pojem terorismus podřazuje již existující skutkové podstaty. Podle tohoto zákona by terorismem byl „*zločin rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), sabotáže (§ 314), umožnění nebo usnadnění spáchání zločinu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312) jiným zločinem*“[148]. Jak je patrné ze znění, návrh sám o sobě nepřináší žádnou zásadnější změnu ve vnímání terorismu. Účelem je především právě získat pevnou definici terorismu.

Naproti tomu, například definice OSN říká, že terorismem je „*kriminální jednání s úmyslem nebo záměrem způsobit stav teroru uvnitř všeobecné veřejnosti, skupiny osob nebo určitých osob pro politické účely je za všech okolnosti neospravedlnitelné, ať jsou důvody politické, filozofické, ideologické, rasové, etnické, náboženské nebo jakékoliv jiné povahy, které by mohly apelovat na jeho ospravedlnění.*“[149]

147 Návrh zákona proti terorismu, sněmovní tisk 670/0, část č.1/4. Dostupné online z:http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=670&CT1=0
148 čl. 1 § 309a návrhu zákona proti terorismu
149 Rezoluce Valného shromáždění OSN 49.60/1994 ze dne 9.12.1994

Definice OSN je tedy daleko širší v tom smyslu, že jednání, na které se vztahuje, není taxativně vymezeno, nýbrž obecně odsuzuje všechno kriminální jednání, které má způsobit strach, jako neospravedlnitelné. Do této skupiny budeme většinou zařazovat jednání, které předpovídá TZ, tedy hlavně vraždu, těžké ublížení na zdraví, všeobecné ohrožení nebo poškození cizí věci, ale v tomto směru je definice OSN daleko flexibilnější, protože dovoluje pod terorismus podřadit i jiné kriminální jednání, které ohrožuje dané osoby.

Je tedy otázkou, zda je žádoucí či nežádoucí vymezovat rigidní definici. Protiargumentem k flexibilitě definice by mohla být právní jistota jednak pachatelů, a současně samotných států, které by dokázaly přesně identifikovat čin mezinárodního terorismu. Výhodou přesné definice by bylo naopak možnost navázání dalších pravidel a oprávnění v souvislosti boje proti terorismu. Z pohledu obecného rámce je definice OSN prozatím dostačující a skutečné právní vymezení tohoto pojmu je vhodnější nechat na státech ve vnitrostátním právu.

Islámský stát má na svědomí řadu útoků, ke kterým se přihlásil. Mezi ty nejzávažnější[150] patří nesčetné bombové útoky napříč Irákem[151], bombové útoky v tureckých městech Suruç[152], útoky v Paříži[153], Bruselu[154] a Bejrútu[155]. Jedná se

150 Nejsou zahrnuty útoky skupin, které se k Islámskému státu hlásí, ale jsou samostatnou skupinou, jako Boko Haram

151 Např. ISIS claims responsibility for double suicide bombing in Baghdad. *The Guardian* [online]. Publikováno 28.2.2016 [cit. 17.3.2016]. Dostupné onlime z: http://www.theguardian.com/world/2016/feb/28/isis-claim-responsibility-for-double-suicide-bombing-in-baghdad

152 Suruc massacre: At least 30 killed in Turkey border blast. *BBC* [online]. Publikováno 20.7.2015 [cit. 17.3.2016]. Dostupné online z: http://www.bbc.com/news/world-europe-33593615

153 Paris attacks: What happened that night. *BBC* [online]. Publikováno 9.12.2015 [cit. 17.3.2016]. Dostupné online z: http://www.bbc.com/news/world-europe-34818994

154 Graham-Harrison, pzn. 112, op. cit.

155 SHAHEEN, Kareem. Isis claims responsibility as suicide bombers kill dozens in Beirut. *The Guardian* [online]. Publikováno 12.11.2015 [cit. 17.3.2016]. Dostupné online z: http://www.theguardian.com/world/2015/nov/12/beirut-bombings-kill-at-least-20-lebanon

tedy o země, které jsou součástí koalice proti IS nebo aktivně působí na jeho území.

Pokud tedy vyjdeme z české definice teroristického útoku, jedná se o útoky ohrožující život nebo zdraví člověka, jehož cílem je protiprávně přinutí vládu, aby konala určitým způsobem, tj. Zejména stáhla své jednotky z oblasti. Podobně jejich jednání zapadá i do definice OSN, kdy se jedná o kriminální jednání, kdy vražda je trestným činem, kde panuje úmysl vyvolat strach uvnitř veřejnosti pod pohrůžkou, jestli státy nestáhnou své vojska, budou následovat další útoky a tím zastrašit i určité osoby pro politický účely. Tudíž útoky (nejen) na výše zmíněná místa lze i z právního hlediska kvalifikovat jako teroristické útoky.

Přesto problém terorismu není ani tak jeho přesná definice, jako stanovení pravidel, jak proti němu bojovat. Doteď neexistuje přesná doktrína nebo jasný legální rámec, jak se z hrozbou terorismu vypořádat. Teroristické organizace jsou rozptýleny na územích států. Tyto státy se mohou, ať je jejich motivace jakákoliv, rozhodnout, že na boji proti těmto jednotkám nebudou spolupracovat, respektive, že na své území nevpustí cizí armády. Přitom boj proti terorismu dosahuje důležitosti celosvětové úrovně a je žádoucí, aby státy spolupracovaly. Takové pochybení poté dává prostor jiným doktrínám, které se státy, které mají silný zájem na odstranění této hrozby, legitimizují tento boj. Avšak tím, že chybí jasná koncepce, dochází k poměrně zdlouhavé proceduře a následná legitimita stále nemusí být stoprocentní. Hlavním problémem totiž je, že legitimaci většinou zajišťuje Rada bezpečnosti, kde je stále cítit politický svár mezi stálými členy, Francií, Spojeným královstvím a Spojenými státy na straně jedné a Ruskou federací a Čínskou lidovou republikou na straně druhé.

4.2 Postavení Islámského státu ve světové politice

V první kapitole byla nastíněna historie činnosti Islámského státu. Z ní vyplývá, že se náplň její činnosti dříve opravdu byla teroristická a záškodnická. Rovněž nejde popřít úzkou spolupráci s Al-Kajdou.

Momentálně můžeme státy dělit na tři skupiny podle přístupu k IS. První skupina jsou země jako Velká Británie[156] nebo Rusko[157], která uznává a bere ohled na separaci IS od Al-Kajdy, případně reaguje na její současnou hrozbu, a samostatně ji zapsala na seznam teroristických skupin. Druhou skupinou jsou například Spojené státy, které sice reflektují změnu názvu na ISIL, ale neuznává vytvoření nového subjektu IS.[158] Třetí skupinou jsou státy, které vlastní seznamy nevedou nebo se odkazují na seznam OSN[159].

V obou listech, jak Spojených států, tak OSN, je tato skupina zapsána pod názvem ISIL, tedy Islámský stát v Iráku a Levante. Islámský stát si říká od vyhlášení chalífátu právě jen Islámský stát především proto, aby se odpoutala od tohoto teroristického jména.[160] Například i americký prezident Barack Obama

156 Proscribed Terrorist Organizations. *Home Office* [online]. *S.* 11 [cit. 17.3.2016]. Dostupné online z: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/472956/Proscription-update-20151030.pdf

157 Russia calls on all states to put Islamic State, Jabhat al-Nusra on terrorist lists. *Russian News Agency* [online]. Publikováno 29.12.2014 [cit. 17.3.2016]. Dostupné online z: http://tass.ru/en/world/769912

158 Foreign Terrorist Organizations. *U.S. Department of State* [online]. [cit. 17.3.2016] Dostupné online z: http://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm

159 Security Council Al-Qaida Sanctions Committee Amends Entry of One Entity on Its Sanctions List. *United Nations* [online]. Publikováno 30.5.2013 [cit. 17.3.2016]. Dostupné online z: http://www.un.org/press/en/2013/sc11019.doc.htm

160 DAERDEN, Lizzie. ISIS vs. Islamic State vs. vs. Isil vs. Daesh: What do the different names mean – and why does it matter? *The Independent* [online]. Publikováno 23.9.2014 [cit. 17.3.2016]. Dostupné online z: http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/isis-vs-islamic-state-vs-isil-vs-daesh-what-do-the-different-names-mean-9750629.html

používá označení ISIL[161], rovněž i Rada bezpečnosti OSN[162], která zmiňuje i arabský akronym Daeš (Daesh), ale primárně používá první název.

Je důležité se držet jednoho názvu? Pravdou je, že v médiích kolují různé mutace názvu této organizace, od Islámského státu (IS), přes Islámský stát v Iráku a Sýrii (ISIS), Islámského státu v Iráku a Levante (ISIL) až po Daeš (či Daesh).[163] Jedná se v podstatě o stejnou skupinu, rovnítko můžeme položit mezi názvy ISIS, ISIL a Daeš. Co nám ale jak americký prezident, tak i Rada bezpečnosti ukazuje, je precizní konzistentnost v terminologii, která je důležitá v mnoha ohledech.

Jak je zmíněno výše americký seznam i ten OSN zakazuje činnost ISIL jako teroristické organizace v tomto přesném znění, tedy nikoliv jako ISIS nebo Daeš. Je tedy proto na místě, že oba tyto orgány v této terminologii pokračují i ve své činnosti, navzdory populárnímu užívání ISIS.

Dále se jedná o výrazný politický projev směrem k samotné skupině. Pokud je používán název ISIL, vysílají tak Spojené státy i OSN jasný vzkaz, že odmítají používat označení ISIS, tím více IS, jednak protože tím vlastně popírají existenci islámského státu na území Iráku a Sýrie či islámského státu jako takového, a současně protože v oficiálních dokumentech zakazující určité skupiny a označující je za teroristické, je zkratka ISIL a pokud budou tuto skupinu označovat právě touto zkratkou, mají namysli tu oficiálně zakázanou teroristickou organizaci.

Pro amerického prezidenta je pojmenování skupiny jako ISIL ještě závažnější. Ačkoliv se Obama snaží získat oficiální povolení k vyhlášení války proti IS od Kongresu, jedná se spíše o legitimační proces. Obamova administrativa totiž

161 Například v projevu k národu po útocích v San Bernardinu „*Skupiny jako ISIL se stávají silnějšími [...]*“ nebo „*Zničíme ISIL a jiné organizace, které se nám pokusí ublížit*“ *https://*www.whitehouse.gov/the-press-office/2015/12/06/address-nation-president

162 Rezoluce Rady bezpečnosti OSN 2253/2015 ze dne 17.12.2015, Rezoluce Rady bezpečnosti OSN 2214/2015 ze dne 27.3.2015 nebo Rezoluce Rady bezpečnosti 2178/2014 ze dne 24.9.2014

163 Isil, Isis, IS or Daesh? One group, many names. BBC [online]. Publikováno 2.12.2015 [cit. 17.3.2016]. Dostupné online z: http://www.bbc.com/news/world-middle-east-27994277

obhajuje činnost amerických jednotek Autorizací použití vojenské síly proti terorismu z roku 2001 (dále jen „AUMF“), kdy Kongres dal svolení prezidentu Bushovi, aby za pomocí vojenské síly bojoval proti těm, kteří jsou zodpovědní za 11. září[164], tedy především Al-Kajdě. Protiargumentem, který používá i mnoho Obamových oponentů, je fakt, že ISIL již není součástí této skupiny ani formálně nebo fakticky[165]. Dále je nutné brát v potaz, že situace se za 15 let od teroristických útoků na New York a Washington změnila, hlavní organizátor útoků byl již zabit a válka v Afghánistánu se přesunula z boje proti Al-Kajdě k boji proti Talibanu. Proto tato autorizace není příliš vhodná pro obhajobu současných náletů na skupinu, která nespadá pod vymezení pravomocí v původním AUMF. Hovory o „oficiálním vyhlášení války Islámskému státu“ pokračují. Probíhají hlavně politické debaty mezi Republikány a Demokraty o šíři těchto pravomocí pro prezidenta.[166]

Proto také například v oficiálních vládních dokumentech nenajdeme ani výraz Islámský stát. Je faktem, že například média tento výraz používají se spojením „takzvaný Islámský stát“. Důvod, proč tomu tak je, je také převážně politický. Tím, že tuto skupinu by státníci nazývali Islámským státem, v podstatě uznávají jeho existenci v plném rozsahu jako stát, což by mělo nežádoucí efekt.[167]

---

164 Společná rezoluce k autorizování použití Ozbrojených sil Spojených států proti těm, kdož jsou odpovědni za nedávné útoky proti Spojeným státům ze dne 18.9.2001. Dostupné online z: https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-107publ40/pdf/PLAW-107publ40.pdf

165 BRAUN, Stephen. Can Obama wage war without consent of Congress? *The Big Story* [online]. Publikováno 12.9.2014 [cit. 18.3.2016]. Dostupné online z: http://bigstory.ap.org/article/can-obama-start-war-without-consent-congress

166 BENDERY, Jennifer; MCAULIFF, Michael. Mitch McConnelly ready to give president unlimited war power. *Huffington Post* [online]. Publikováno 21.1.2016 [cit. 18.3.2016]. Dostupné online z: http://www.huffingtonpost.com/entry/mitch-mcconnell-war-authorization-isis_us_56a115eae4b0404eb8f083d0

167 Z politického, nikoliv právního hlediska

4.3 Použití síly proti Islámskému státu

Pokud výše hovoříme o autorizaci použití síly proti Islámskému státu ze strany amerického Kongresu, je nutno si uvědomit, že tím hovoříme o vnitrostátní autorizaci. To znamená, že prezident Spojených států, jakožto vrchní velitel amerických ozbrojených sil, je povinen podle článku 8 Ústavy USA žádat Kongres o vyhlášení války[168], jelikož ten jediný je k autorizaci ozbrojeného útoku zpravomocněn.

Vnitrostátní autorizace samozřejmě nestačí, protože válka probíhá na cizím území a zde se dostává do popředí mezinárodní právo, které stanoví mantinely chování. O to komplikovanější situace je, když útočník má bojovat na území cizího státu, se kterým nemá vřelé diplomatické vztahy, přestože má v úmyslu válčit s jiným subjektem, než je tento stát samotný.

Pokud budeme uvažovat, že ISIS je teroristickou organizací, operuje na území cizího státu a nedisponuje vlastní suverenitou. Touto suverenitou však disponuje právě ten stát, na kterém teroristická organizace operuje. Zásadní problém všech operací proti ISIS je ten, že se pohybují uvnitř svrchovaného území, nad kterým má jurisdikci primárně Sýrie a Irák a svévolně narušení je nežádoucím činem.

Tento stav potencionálního útočníka dostává do situace, kdy si musíme vybrat dva protichůdné postoje: ochrana suverenity samostatného státu proti efektivnímu boji s hrozbou globálního měřítka. Vstup cizích vojsk na území lze ospravedlnit jen výkonem sebeobrany, pozváním nebo autorizací Rady bezpečnosti. Jakákoliv jiná přítomnost vojsk cizího státu, i když právě v rámci boje proti terorismu, by znamenala jakousi represi toho určitého státu, aniž by se dopustil protiprávního činu.

168 čl. 8 Ústavy Spojených států amerických. Dostupné online z: http://www.archives.gov/exhibits/charters/constitution_transcript.html

Situace v Sýrii je ještě komplikovanější. Lze si představit, kdyby taková teroristická jednotka byla přímo napojena na vládu dané země (např. případ Lockerbie a Libye) nebo, jako v případě Afghánistánu, by vláda po útoku odmítala úmyslně vydat. Teroristé v Sýrii (a Iráku) však využili tamější vyhrocené situace, aby se zmocnili části území. Vzhledem k tomu, že syrská vláda do nedávna bojovala i s umírněnou opozicí, nemohla být na válku proti terorismu vynaložena taková míra potřebných prostředků. V současné době se již syrským jednotkám podařilo dosáhnout výraznějších úspěchů, zejména vstupem do historického města Palmýra.[169] Přesto hrozba stále přetrvává.

Otázkou tedy je, zda může být například vláda odpovědna, že přechovává na svém území teroristy, aniž by se jakýmkoliv způsobem pokoušela nastalou situaci vyřešit, či toho objektivně ani není schopna? Aniž by se jednání teroristů bylo připisováno státu, pokud se podíváme na rezoluci Rady bezpečnosti k případu Lockerbie, RB se zde vyjádřila v tom smyslu, že „*v souladu s čl. 4(2) Charty OSN každý stát má povinnost zdržet se […] strpění organizování [teroristických] aktivit na svém území, které směřují k takovému jednání, pokud toto jednání zahrnuje hrozba nebo použití síly.*“[170] Z toho tudíž lze vyvodit ten závěr, že strpění teroristů na svém území, a nebojování s nimi, lze kvalifikovat jako porušení čl 4(2) Charty[171].

Otázkou tedy je, jak se vypořádat se situací, ve které stát evidentně trpí činnost teroristické organizace na svém území, aniž by se snažil s touto hrozbou nějak vypořádat nebo efektivním bojem není za daných okolností schopen, či zda

169 SHEVA, Arthur. Syria regime starts conquering Palmyre from ISIS. *Israelnationalnews.com* [online]. Publikováno 24.3.2016 [cit. 28.3.2016]. Dostupné online z: http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/209854#.VvmBcnohMgU

170 Rezoluce Rady Bezpečnosti 748/1992 ze dne 31.3.1992

171 CASSESE, Antonio, PATTERSON, Eric D (ed.). *International law*. 2nd ed. New York: Oxford University Press, 2005. Justice, international law and global security, S. 471 ISBN 01-992-5939-9.

může tato povinnost přejít na jiný stát, respektive si tuto povinnost delegoval na sebe.

Současná situace v Sýrii totiž nenasvědčuje, že brzy dojde ke konečnému konsensu. Svět je rozdělen na dvě poloviny, jedna složená z prezidenta Assada a Ruska, druhá zahrnuje umírněnou opozici, Spojené státy a další spojence. Tím, že vláda takto bojuje na třech frontách (umírněná opozice, ISIS a Fronta Al-Nusra), nelze dostatečně přerozdělit sílu k dosažení jednoho cíle a vládní vojska jsou tak zbavena efektivity. Koalice proti Islámskému státu je ochotna proti němu bojovat, ačkoliv se zatím v podobě leteckých náletů. Aby ale útoky byly legitimní, mělo by přijít souhlasné stanovisko ze strany syrské vlády, jakožto legitimního zástupce země, případně rezoluce SC. To je ale těžko dosažitelné v případě, kdy v čele zmíněné koalice byly Spojené státy, odpůrce Assadova režimu a podporovatel umírněné opozice, nebo v případě rezoluce by autorizaci pravděpodobně vetovalo Rusko. Situace se tedy zdá být na mrtvém bodě.

Východiskem by mohla být doktrína „suverenity jako odpovědnosti". Suverenitu chápeme jako status státu, který chrání jeho postavení před ostatními státy v tom smyslu, že suverénní státy jsou si (právně) rovny a jiné státy nesmí zasahovat do vnitřních záležitostí tohoto státu.[172] Z této definice vychází tento status jako negativní a absolutní, tedy že pasivně chrání stát před jednáním jiných států a nelze jej téměř, nebo jen velmi těžko, prolomit.

První, kdo přišel s návrhem nového konceptu suverenity byl súdánský diplomat Francis Deng jako odpověď na humanitární krize, které zasáhly Afriku v 90. letech. Ve své knize na toto téma uvedl, že *„[v]láda, která nechá své občany trpět aniž by nesla zodpovědnost za morální vedení si nemůže nárokovat suverenitu, aby udržela vnější svět, aby nenabídl ochranu a pomoc."*[173]

172 Čepelka, Šturma, op. cit. S. 15

173 DENG, Francis Mading, PATTERSON, Eric D (ed.). *Sovereignty as responsibility: conflict management in Africa*. 2nd ed. Washington, DC: Brookings Institution, c1996. Justice, international law and global security, S. 33. ISBN 08-157-1827-6.

Podstatou takto koncipované suverenity je přechod od absolutně negativního pohledu na relativně pozitivní. Státy by měly mít odpovědnost vůči jiným státům a i vůči vlastnímu obyvatelstvu.[174] Tím je v podstatě suverenita vnímána nikoliv jen čistě jako právo, nýbrž se k využívání tohoto práva pojí i náležitá povinnost.

V prvopočátku byla suverenita jako odpovědnost vnímána především jako vztah ke svým vlastním občanům[175], což byl podnět k jeho vzniku. V současnosti v kontextu terorismu jsme se dostali do situace, kdy jsou ohroženi nejen občané toho konkrétního státu, ale v podstatě celé mezinárodní společenství, respektive jeho obyvatelé. Otázkou tedy je: vztahuje se suverenita jako odpovědnost i na přítomnost teroristických jednotek na svém území, a pokud ano, jaké následky může mít toto porušení?

Problém koncepce suverenity a rovnosti v mezinárodním právu je ten, že tato rovnost je formální, ale nelze ji materiálně zajistit za všech okolnosti ve všech záležitostech. Tak je tomu i v boji s terorismem. Některé země jsou ekonomicky a vojensky vyspělejší a disponují s daleko propracovanější vojenskou strukturou než jiné státy. Současně, například jako v Sýrii, existují jiné, politické, objektivně obtížně řešitelné problémy, které státům brání řešit základní problémy v otázce mezinárodní bezpečnosti.

Primárně tedy samozřejmě je snaha, aby vše bylo vyřešeno domluvou a konsensuálně byla nalezena správná cesta k řešení problému. Někdy ovšem, jako například v Sýrii, jsou názorové rozkoly tak výrazné, že ke konsensu lze dojít jen velmi obtížně. A zatímco obě strany se marně snaží dohodnout, reálná hrozba stále ohrožuje mezinárodní bezpečnost.

---

174 BÍLKOVÁ, Veronika. *Odpovědnost za ochranu (R2P). Nová naděje nebo staré pokrytectví?*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2010. Prameny a nové proudy právní vědy, S. 30. ISBN 978-80-87146-27-9.

175 Zpráva Mezinárodní komise o intervenci a státní suverenitě o Odpovědnosti za ochranu, prosinec 2001, S. 13. Dostupné online z: http://responsibilitytoprotect.org/ICISS %20Report.pdf

Právě taková situace je příkladem, kdy nic nedělání je daleko horší než eventuální jednostranné jednání.[176] Proto se koncept suverenity jako odpovědnosti postupně transformoval do nové doktríny zvané odpovědnost za ochranu (*responsibility to protect, R2P)*.[177] Podstatou R2P je, že *„každý jednotlivý stát je odpovědný za ochranu svého obyvatelstva před genocidou, válečnými zločiny, etnickými čistkami a zločiny proti lidskosti"*.[178] Je zde tudíž patrná reflexe situace humanitárních krizí a snahou položit alespoň minimální standard ochrany obyvatelstva a eventuální legitimizace řešení těchto krizí, i přes zásah do suverenity státu.

Na toto ustanovení poté navazuje i povinnost mezinárodního společenství jako celku, kdy *„má, skrze Organizaci spojených národů, také povinnost použít odpovídající diplomatické, humanitární a jiné mírové prostředky v souladu s kapitolou VI a VII Charty, aby ochránili obyvatelstvo před genocidou, válečnými zločiny, etnickými čistkami a zločiny proti lidskosti. V tomto kontextu jsme připraveni kolektivně jednat včasným a rozhodným způsobem, skrze Radu bezpečnosti, […] kdy národní orgány zjevně selhávají při ochraně jejich obyvatelstva […].*[179] Tudíž při nedodržení závazků vyplývající z doktríny suverenity jako odpovědnosti je mezinárodní společenství oprávněno k činům, které by takové porušování zastavily. Je nutné připomenout, že veškeré činy musí být schváleny Radou bezpečnosti a být v souladu s kapitolou VII Charty, tedy především použití síly jako poslední možnosti.[180]

---

176 DAIS, Eugene E. Just War Theory Post 9/11: Perfect Terrorism and Superpower Defense. In: Steven Lee, *Intervention, terrorism, and torture: contemporary challenges to just war theory.* Editor Steven Lee. Dordrecht: Springer, 2007. Amintaphil: the philosophical foundations law and justice: the philosophical foundations law and justice, Vol. 1, S. 107. ISBN 978-140-2046-773.

177 ETZIONI, Amitai. Sovereignity as Responsibility. *Orbis* [online]. 2006 vol. 50, issue 1, S. 71 – 85 [cit. 18.3.2016]. Dostupné online z: https://www.gwu.edu/~ccps/etzioni/documents/A347a-SoverigntyasResponsibility-orbis.pdf

178 Závěr světového summitu z roku 2005 (WSO), odst. 138

179 WSO, op. cit., odst. 139

180 čl. 43 Charty OSN

Podstatou R2P tedy je především ochrana obyvatelstva před nejtěžšími zločiny páchané na území některého státu. Z toho vyplývá, že odpovědnost za ochranu v tomto smyslu má stát vůči vlastním obyvatelům, což, jak již bylo několikrát naznačeno, reflektuje humanitární krize, které se udály především v Africe.

Dnes ale mezinárodní společenství stojí před jinými hrozbami, především před sílící pozicí islamistických skupin, které se postupně transformují z partyzánského typu boje do polopravidelné armády. V případě Islámského státu dochází i k tomu, že tato organizace získala i stabilní zázemí, co se týče nejen materiálních, finančních či lidských zdrojů.

Proto je nutné reflektovat tuto situaci. Krizi Islámského státu je možné považovat za krizi podobnou, jako dříve ty humanitární. Na řešení by mělo spolupracovat mezinárodní společenství jako celek, ne pouze přenechat iniciativu postiženému státu.

Proto je nutný i posun ve vnímání suverenity jako odpovědnosti, od neodpovědnosti přes odpovědnosti k vlastnímu obyvatelstvu k odpovědnosti vůči celému mezinárodnímu společenství. Zvlášť v případě, kdy dotčený stát není schopen se sám dostatečně hrozbě postavit a odmítá se dobrovolně vzdát části své suverenity v prospěch zahraniční intervence, je potřeba mít nástroj k prolomení neochoty spolupracovat. Tím není myšlen přímý vojenský zásah pozemními silami. Například současné letecké bombardování lze také považovat za formu R2P. Jen je pak v dikci SC, kromě interventů samotných, aby rozsah takového zásahu byl udržen v únosné míře. Takový zásah by měl být proveden v rozumné míře ve formě pomoci a neměl by hraničit s pácháním agrese.

Druhý náhled na situaci je ten, že terorismus nelze kvalifikovat samostatně mimo zavedené zločiny, nýbrž naopak podřadit jej pod válečný zločin nebo zločin

proti lidskosti.[181] Tak tomu bylo i v případě bývalého prezidenta Libérie Charlese Taylora, který byl odsouzen za terorismus (*act of terrorism)*[182] V tomto případě byl ale terorismus jen specifikací válečný zločin[183], nikoliv považován za zvláštní kategorii hodnou k stíhání.

S takovým přístupem k terorismu poté již definice spadá pod vymezení povinností v rámci současného vnímání R2P. Vzhledem k tomu, že od vyhlášení IS letos uběhnou již dva roky a i přes značné úspěchy především kurdských milicí a irácké armády, členové organizace stále stabilně drží rozsáhlá území. Je tudíž zřejmé, že i přes snahu všech vojenských skupin v oblasti, syrská armáda *zjevně selhává* při efektivním boji s Islámským státem. Přičemž za dobu od vyhlášení své existence podle lidskoprávních organizací v oblasti usmrtil IS již přes 10.000 lidí.[184]

Proto by mezinárodní společenství mělo, především skrze OSN, zaujmout jasné stanovisko k řešení krize Islámského státu a podpořit armády proti IS bojující i jinak, než jen materiálně.[185] Je však zřejmé, že po výsledcích předešlé války v Iráku a jiných více či méně úspěšných intervencích, jsou některé státy a i samotná OSN zdrženlivá v otázce použití síly. R2P však ukládá státům povinnost při páchání nejzávažnějších zločinů jednat.

---

181 BELLAMY, Alex. The Islamic State and the case for Responsibility to Protect. *Opencanada.org* [online]. Publikováno 20.4.2015 [cit. 18.3.2016]. Dostupné online z: https://www.opencanada.org/features/the-islamic-state-and-the-case-for-responsibility-to-protect/

182 Odst. 70 Rozhodnutí Zvláštního soudu pro Sierru Leone ze dne 30.5.2012, č.j. SCSL-03-01-T, Prosecutor v. Charles Taylor

183 KEITH, Kirsten M.F. Deconstructing Terrorism as a War Crime. *Journal of International Criminal Justice* [online]. 2013, vol. 11, issue 4, S. 813 – 833 [cit. 18.3.2016]. Dostupné online z: http://jicj.oxfordjournals.org/content/11/4/813.abstract

184 MORE, Edwin. Report: ISIS Has Killed More Than 10.000 Since Declaring Caliphate. *Breitbart* [online]. Publikováno 25.9.2015 [cit. 18.3.2016]. Dostupné online z: http://www.breitbart.com/national-security/2015/09/25/report-isis-killed-10000-since-declaring-caliphate/

185 Bellamy, op. cit.

Přesto i Generální tajemník Pan Ki-mun ve svém zhodnocení R2P uvádí, že s příchodem extrémistických skupin páchajících nejzávažnější zločiny se musí změnit nejen přístup k odpovědnosti za ochranu. Právě v situacích, jako je boj s terorismem, ztrácí některé mechanismy na efektivitě, především, co se týče III. pilíře R2P (včasná a rozhodná odpověď)[186], konkrétně některé mírové prostředky. Ale současně upozorňuje a vyzývá ke střídmosti, co se týče použití síly, které musí být v rovnováze s naléhavostí specifické situace a s potenciálními následky a efektivitou nenásilných prostředků.[187]

Tudíž i Generální tajemník ve své zprávě zmiňuje, že musí dojít k celkovému posunu ve vnímání R2P v kontextu extrémistických organizací. Je jasné, že diplomatické řešení není na místě, protože vzhledem k požadavkům IS by taková jednání nikam nevedla. V současnosti je tedy OSN ve fázi jakýchsi ekonomických sankcí, kdy se snaží zamezit dalšímu přílivu finančních prostředků.[188] Zároveň zdůraznila, že Členské státy musí bojovat proti terorismu všemi dostupnými prostředky v souladu s mezinárodním právem, především lidskými právy, uprchlickým a humanitárním právem.[189]

Tato rezoluce však není vydaná v souladu s Kapitolou VII Charty, tudíž neschvaluje žádnou z forem vojenské intervence. Zároveň zdůrazňuje respekt k suverenitě, územní celistvosti a nezávislosti všech států.[190] Z toho vyplývá, že SC si je vědoma, že k vyřešení problému s nejen Islámským státem bude zapotřebí široká škála prostředků, pravděpodobně vojenskou intervenci nevyjímaje. V současné době, kdy byl podepsáno příměří, se může mezinárodní

186 Zpráva Generálního tajemníka: Zásadní a trvající závazek: implementace odpovědnosti za ochranu ze dne 13.7.2015. Odst. 49. Dostupné online z: http://responsibilitytoprotect.org/SG%20report%202015.pdf
187 Zpráva SG, 2015, op. cit.
188 Rezoluce Rady bezpečnosti OSN 2255/2015 ze dne 22.12.2015
189 Rezoluce Rady bezpečnosti OSN 2249/2015 ze dne 20.11.2015
190 Rezoluce SC 2249/2015, op. cit,

společenství v čele se syrskou vlád jako celek soustředit na řešení islamistického problému a věnovat celou energii jednomu cíli.

5 Závěr

V průběhu psaní této práce se historie dynamicky vyvíjela a až do poslední chvíle byly nutné aktualizace současného dění. Mnohé tyto události měli poměrně zásadní vliv na některé otázky, zejména uzavření příměří mezi syrskými rebely a centrální vládou, což dalo syrské armádě dostatečný prostor pro efektivnější boj proti IS než v době, kdy se plně koncentrovala na boj v občanské válce. Tato válka však stále trvá, přestože probíhá příměří (*ceasefire*). Bude záležet na domluvě mezi oběma stranami, jakou cestou se Sýrie vydá. Pokud prezident Assad nebude otevřený kompromisům, může se celý konflikt dostat zpět na začátek, aniž by problém IS byl vyřešen.

Na druhou stranu cílem práce nebylo rozebrat možnost využití kolektivní obrany, přestože bylo naznačeno, že se o ní po útocích na Turecko a zejména Francii uvažovalo. Nakonec, 22. března 2016, ISIS zaútočil i v Belgii, tedy na dalšího koaličního partnera. Proto možnost kolektivní sebeobrany se stává opět aktuální.

Práce samotná vymezila vybrané problémy týkající se Islámského státu. Hlavní otázkou bylo, zda lze Islámský stát považovat opravdu za stát. Tato otázka byla tématem první části práce. Na základě analýzy normativního rámce vzniku nových států a komparace s podobnými historickými případy můžeme dojít k závěru, že nově vzniklý stát můžeme dělit na efektivní a legitimní, přičemž bylo dokázáno, že efektivní stát se pojí na splnění montevidejských kritérií a je dostatečným minimem pro jeho existenci jako takovou. Na druhou stranu legitimita zajišťuje státu pokojný život. Na základě toho můžeme Islámský stát kvalifikovat právě jako efektivní stát s nedostatečnou legitimitou, přičemž byly navrženy i kroky, jak ji dodatečně získat.

Druhou, dílčí, výzkumnou otázkou řešenou v první části spolu s tou hlavní bylo, jakým problémům musí Islámský stát čelit, pokud jej budeme kvalifikovat jako stát. Bylo nastíněno, že vzikem státnosti a pokračováním ve svých aktivitách se IS dostává do konfliktu se základními povinnostmi, které mezinárodní právo státům ukládá, zejména se zákazem použití síly proti jiným státům a nedodržování ius cogens. V návaznosti byla načrtnuta problematika trestního stíhání na mezinárodní úrovni, kdy není jasně určeno, kdo přesně by měl být příslušný ke stíhání spáchaných zločinů.

V druhé části práce bylo na IS pohlíženo jako na teroristickou organizaci. Byl vymezen pojem terorismus z národního i mezinárodního hlediska. Následně podřazeny některé útoky IS pod tuto definici, čímž bylo zjištěno, že podle českého práva IS páchá teroristické činy. Dále bylo pojednáno o několika seznamech teroristických a zakázaných organizací států a mezinárodních organizací ve světě, ve kterých IS figuruje pod různými jmény, přičemž byla i vysvětlena pluralita těchto názvů.

Poslední otázkou bylo legální použití síly proti Islámskému státu. Byl zde nastíněn koncept suverenity jako odpovědnosti a následně z něj odvozená odpovědnost za ochranu. Byly vymezeny dva náhledy na R2P, první, kdy by mělo R2P projít reformou, aby odráželo současné dění a problémy s extrémismem, a druhý, který pouze podřazuje terorismus pod současnou definici R2P, kdy je terorismus kvalifikován jako válečný zločin nebo zločin proti lidskosti. Současně byla popsána současná situace uvnitř SC ohledně reálného použití této doktríny.

Závěrem je nutno dodat, že problematika Islámského státu je komplexním tématem, kterému svědčí nedostatečnost doktrinálního uchopení, což činilo výzkum složitější. Práce je založena z velké části na komparaci, ale podává alespoň částečnou analýzu vybraných otázek, které budou v budoucnu řešeny.

6 Seznam literatury

6.1 Monografie

[1] BÍLKOVÁ, Veronika. Odpovědnost za ochranu (R2P). Nová naděje nebo staré pokrytectví?. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2010. Prameny a nové proudy právní vědy,178. ISBN 978-80-87146-27-9.

[2] CASSESE, Antonio, PATTERSON, Eric D (ed.). *International law*. 2nd ed. New York: Oxford University Press, 2005. Justice, international law and global security, 559 s. ISBN 01-992-5939-9.

[3] CRAWFORD, James. *The creation of states in international law*. 2nd ed. New York: Oxford University Press, 2006, 870 s. ISBN 978-019-8260-028.

[4] ČEPELKA, Čestmír a Pavel ŠTURMA. *Mezinárodní právo veřejné*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckovy právnické učebnice, 837 s. ISBN 978-80-7179-728-9.

[5] DENG, Francis Mading, PATTERSON, Eric D (ed.). *Sovereignty as responsibility: conflict management in Africa*. 2nd ed. Washington, DC: Brookings Institution, c1996. Justice, international law and global security, 290 s. ISBN 08-157-1827-6.

[6] JELLINEK, Georg. *Všeobecná státověda*. Praha, 1906, s. 148 n, 187, 866 s.

[7] JOHNSON, James Turner a Eric D PATTERSON (eds.). *The Ashgate research companion to military ethics*. 1. vyd. Farnham: Ashgate, 2015. Justice, international law and global security. 466 s. ISBN 978-1-4724-1628-5.

[8] LEE, Steven, *Intervention, terrorism, and torture: contemporary challenges to just war theory.* Editor Steven Lee. Dordrecht: Springer, 2007. Amintaphil: the philosophical foundations law and justice: the philosophical foundations law and justice, Vol. 1, 234 s. ISBN 978-140-2046-773

[9] MALENOVSKÝ, Jiří. *Mezinárodní právo veřejné: jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláštì k právu českému*. 5., podstatně upr. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, S. 116. ISBN 978-80-210-4474-6.552 s.

[10] SHAW, Malcolm N. *International Law.* Sixth Edition. New York: Cambridge University Press, 2008, 1710 s.

[11] VIDMAR, Jure. *Democratic Statehood in International law.* First ed. London: Bloomsbury Publishing, 2013, 302 s.

6.2 Zákony, judikatura, mezinárodní smlouvy a oficiální dokumenty

[12] Foreign Terrorist Organizations. U.S. Department of State [online]. [cit. 17.3.2016] Dostupné online z: http://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm

[13] Charta Organizace spojených národů. In: United Nations Library [cit, 12.2.2016]. Dostupné online z: http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/charta-organizace-

spojenych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf

[14] Nařízení Zvláštního zástupce Generálního tajemníka v Kosovu UNMIK/REG/1999/1. Dostupné online z: http://www.unmikonline.org/regulations/1999/re99_01.pdf

[15] Návrh zákona proti terorismu, sněmovní tisk 670/0, část č.1/4[online]. [cit. 16.3.2016]. Dostupné online z: http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=670&CT1=0

[16] Obecná rámcová dohoda pro mír v Bosně a Herzegovině (Daytonská úmluva). Dostupné online z: http://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/BA_951121_DaytonAgreement.pdf

[17] Pravidelná aktualizace Nezávislé mezinárodní komise dohlížející nad dodržováním rezoluce A/HCR/S-17/1 a prodloužena rezolucí A/HCR/Res/19/22 ze dne 24.5.2012. Dostupné online z: http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/SpecialSession/CISyria/PeriodicUpdateCISyria.pdf

[18] Proscribed Terrorist Organizations. Home Office [online]. S. 11 [cit. 17.3.2016]. Dostupné online z: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/472956/Proscription-update-20151030.pdf

[19] Rezoluce Rady bezpečnosti 1593/2005 ze dne 31.3.2005. In: United Nations Library. Dostupné online z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1593(2005)

[20] Rezoluce Rady bezpečnosti 2214 ze dne 27.3.2015. In: United Nations Library. Dostupné online z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2214(2015)

[21] Rezoluce Rady bezpečnosti 2253 ze dne 17.12.2015. In: United Nations Library. Dostupné online z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2253(2015)

[22] Rezoluce Rady Bezpečnosti 748/1992 ze dne 31.3.1992. In: United Nations Library. Dostupné online z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/748(1992)

[23] Rezoluce Valného shromáždění 1514 (XV) ze dne 14. 12. 1960, Deklarace zaručení nezávislosti koloniálním zemím a národům. In: United Nations Library [cit. 10.2.2016]

[24] Rezoluce Valného shromáždění 2625 (XXV) ze dne 24.8. 1970, Deklarace zásad mezinárodního práva týkajících se přátelských vztahů a spolupráce mezi státy. In: Potočný, Miroslav; Ondřej, Jan: Obecné mezinárodní právo. Praha, C.H. Beck, 3. doplněné vydání, 2010, S. 3 – 7.

[25] Rezoluce Valného shromáždění OSN 49.60/1994 ze dne 9.12.1994. In: United Nations Library. Dostupné online z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/49/60

[26] Rezoluce Valného shromáždění ze dne 20. září 1960 A/RES/1486(XV). In: United Nations Library [cit, 12.2.2016]. Dostupné online z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/1486%28XV%29

[27] Rozhodčí nález ze dne 4.4.1928 mezi Spojenými státy americkými a Nizozemím ve věci Ostrova Palmas. Dostupné online z:

http://web.archive.org/web/20080528174538/http://www.gwu.edu/~jaysmith/Island.html

[28] Rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora ze dne 6.4.1955 ve vìci Nottebohm Lichtenštejnsko proti Guatemale) [online], Mezinárodní soudní dvùr, 1955, S. 22 – 24. [cit. 8.2.2016]. Dostupné online z: http://www.icj-cij.org/docket/files/18/2674.pdf

[29] Rozhodnutí Nejvyššího kanadského soudu ze dne 20.8..1998 ve vìci secese Quebeku, è.j. 25506. Nejvyšší kanadský soud. [online]. Dostupné z: http://scc-csc.lexum.com/scc-csc/scc-csc/en/1643/1/document.do

[30] Rozhodnutí Zvláštního soudu pro Sierru Leone ze dne 30.5.2012, č.j. SCSL-03-01-T, Prosecutor v. Charles Taylor. Dostupné online z: http://www.rscsl.org/Documents/Decisions/Taylor/1285/SCSL-03-01-T-1285.pdf

[31] Společná rezoluce k autorizování použití Ozbrojených sil Spojených států proti těm, kdož jsou odpovědní za nedávné útoky proti Spojeným státům ze dne 18.9.2001. Dostupné online z: https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-107publ40/pdf/PLAW-107publ40.pdf

[32] Statut Mezinárodního trestního soudu (Římský statut) ze dne 17.7.2001. In: Potočný, Miroslav; Ondřej, Jan: Obecné mezinárodní právo. Praha, C.H. Beck, 3. doplněné vydání, 2010, S. 320 – 338.

[33] Trestní zákon Spojených států amerických. In: Legal Information Institute [online]. Dostupné z: https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18

[34] Úmluva z Montevidea. In: Potočný, Miroslav; Ondřej, Jan: Obecné mezinárodní právo. Praha, C.H. Beck, 3. doplněné vydání, 2010, S. 17 – 18.

[35] Ústava Spojených států amerických. Dostupné online z: http://www.archives.gov/exhibits/charters/constitution_transcript.html

[36] Ústní aktualizace nezávislé mezinárodní komise dozoru nad Syrskou arabskou republikou ze dne 18.3.2014. Dostupné online: http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/CoISyria/OralUpdate18March2014.pdf

[37] Všeobecná mírová dohoda mezi Vládou Republiky Súdán a Súdánskou lidovou osvobozeneckou armádou. Dostupná online z: http://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/SD_060000_The%20Comprehensive%20Peace%20Agreement.pdf

[38] Výsledky referenda z 11.7.1967 [online]. Dostupné online z: http://www.sudd.ch/event.php?lang=en&id=ai011967

[39] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů [online]. In: Zákonyprolidi.cz [cit. 16.3.2016]. Dostupné online z: http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40

[40] Zákon o Anguille z roku 1980. In: legislation.gov.uk [právní informaèní systém]. Dostupné online z: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1980/67/section/1

[41] Závěr světového summitu z roku 2005 (WSO). Dostupné online z: http://www.un.org/womenwatch/ods/A-RES-60-1-E.pdf

[42] Zpráva Generálního tajemníka: Zásadní a trvající závazek: implementace odpovědnosti za ochranu ze dne 13.7.2015. Dostupné online z: http://responsibilitytoprotect.org/SG%20report%202015.pdf

[43] Zpráva Mezinárodní komise o intervenci a státní suverenitě o Odpovědnosti za ochranu,

prosinec 2001, S. 13. Dostupné online z: http://responsibilitytoprotect.org/ICISS %20Report.pdf

[44] Zpráva Vysokého komisaře pro lidská práva Organizace spojených národů o ochraně civilistů v ozbrojeném konfliktu v Iráku: 11.září – 10. prosinec 2014. Dostupné online z: http://www.ohchr.org/Documents/Countries/IQ/UNAMI_OHCHR_Sep_Dec_2014.pdf

6.3 Internetové odkazy

[45] AL-OADAH, Sheik Salman. „Ummah“ (Community) in the Qur'an. Islam Today [online]. Publikováno 9.7.2012 [cit. 12.2.2016]. Dostupné online z: http://en.islamtoday.net/artshow-240-4488.htm

[46] AKANDE, Dapo, The Importance of Legal Criteria of Statehood: A Response to Jure Vidmar, EJIL Talk! [online]. Publikováno 7.8.2016 [cit. 15.2.2016]. Dostupné online z: h

[47] AKKOC, Raziye. Ankara bombing: Claims emerge that culprit could be brother of terrorist involved in previous atrocity. The Telegraph [online]. Publikováno 11.10.2015 [cit. 9.3.2016]. Dostupné online z: http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/turkey/11925064/Ankara-bombing-Claims-emerge-that-culprit-could-be-brother-of-terrorist-involved-in-previous-atrocity.html

[48] AL-SALHY, Suadad; ARANGO, Tim. Sunni Militants Drive Iraqi Army Out of Mosul. The New York Times [online]. Publikováno 10.6.2014 [cit. 4.3.2016]. Dostupné online: http://www.nytimes.com/2014/06/11/world/middleeast/militants-in-mosul.html?_r=0

[49] BALOFSKY, Ahuva. ISIS to Christians: Pay or Die. Breaking Israel News [online]. Publikováno 21.7.2014 [cit. 5.3.2016]. Dostupné online z: http://www.breakingisraelnews.com/18632/isis-christians-pay-convert-die/#UscAH7jGg14f93lo.97

[50] BECKER, Andreas, Who Finances ISIS? DW.com [online]. Publikováno 19.6.2014 [cit. 28.2.2016]. Dostupné online z: http://www.dw.com/en/who-finances-isis/a-17720149

[51] BELLAMY, Alex. The Islamic State and the case for Responsibility to Protect. Opencanada.org [online]. Publikováno 20.4.2015 [cit. 18.3.2016]. Dostupné online z: https://www.opencanada.org/features/the-islamic-state-and-the-case-for-responsibility-to-protect/

[52] BENDERY, Jennifer; MCAULIFF, Michael. Mitch McConnelly ready to give president unlimited war power. Huffington Post [online]. Publikováno 21.1.2016 [cit. 18.3.2016]. Dostupné online z: http://www.huffingtonpost.com/entry/mitch-mcconnell-war-authorization-isis_us_56a115eae4b0404eb8f083d0

[53] BORGER, Julian. Call for special tribunal to investigate war crimes and mass atrocities in Syria. The Guardian [online]. Publikováno 17.3.2015 [cit. 14.3.2016]. Dostupné online z: http://www.theguardian.com/world/2015/mar/17/call-for-special-tribunal-to-investigate-war-crimes-and-mass-atrocities-in-syria

[54] BRAUN, Stephen. Can Obama wage war without consent of Congress? The Big Story [online]. Publikováno 12.9.2014 [cit. 18.3.2016]. Dostupné online z: http://bigstory.ap.org/article/can-obama-start-war-without-consent-congress

[55] COCKBURN, Patric. The Shia Are In Power In Iraq – But Not In Control. Independent

[online]. Publiko 6.3.2013 [cit. 12.2.2016]. Dostupné online z: http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/the-shia-are-in-power-in-iraq-but-not-in-control-8523280.html

[56] COHEN, Amichai; SHANY, Yuval. ISIS: Is the Islamic State Really a State? Dostupné online z: http://en.idi.org.il/analysis/articles/isis-is-the-islamic-state-really-a-state/

[57] DAERDEN, Lizzie. ISIS vs. Islamic State vs. vs. Isil vs. Daesh: What do the different names mean – and why does it matter? The Independent [online]. Publikováno 23.9.2014 [cit. 17.3.2016]. Dostupné online z: http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/isis-vs-islamic-state-vs-isil-vs-daesh-what-do-the-different-names-mean-9750629.html

[58] DEARDEN, Lizzie. Russia and US trade accusations over bombing hospitals nas MSF facility on Syria. The Independent [online]. Publikováno 11.2.2016 [cit. 15.3-2016]. Dostupné online z: http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/russia-and-us-trade-accusations-over-bombing-hospitals-and-msf-facility-in-syria-a6867776.html

[59] DELYGIN, Mikhail, A Testing Ground For Modernization and a Showcase of Success, Russia in Global Affairs [online]. Publikováno 8.3.2009 [cit. 28.2.2016]. Dostupné online z: http://eng.globalaffairs.ru/number/n_12538

[60] DRENNAN, Justin. Who Has Contributed What in the Coalition Against the Islamic State? Foreign Policy [online]. Publikováno 21.11.2014. [cit. 15.3.2016] Dostupné online z: http://foreignpolicy.com/2014/11/12/who-has-contributed-what-in-the-coalition-against-the-islamic-state/

[61] DUNN, Michael Collins. Egypt, Algeria and Tunisia Accuse Sudan, as Halaib Dispute Flare On. Washington Report On Middle East Affairs [online]. 1993, S. 33 [cit. 15.3.2016]. Dostupné online z: http://www.wrmea.org/1993-february/egypt-algeria-and-tunisia-accuse-sudan-as-halaib-dispute-flares-up.html

[62] ETZIONI, Amitai. Sovereignity as Responsibility. Orbis [online]. 2006 vol. 50, issue 1, S. 71 – 85 [cit. 18.3.2016]. Dostupné online z: https://www.gwu.edu/~ccps/etzioni/documents/A347a-SoverigntyasResponsibility-orbis.pdf

[63] GAMBHIR, Harleen. ISIS Declares Governorate in Russia's North Caucasus Region. Institute for the Study of War [online]. Publikováno 23.6.2015 [cit. 4.3.2016]. Dostupné online z: http://understandingwar.org/backgrounder/isis-declares-governorate-russia %E2%80%99s-north-caucasus-region

[64] GHAMID, Javeda Ahmad. Citizenship of an Islamic state. [online]. Dostupné online z: http://www.renaissance.com.pk/maprisla98.html

[65] GRAHAM-HARRISON, Emma; NESLEN, Arthur; GREENFIELD, Patrick. Brussels attack: last gasp of Isis terror in Europe, or sign of growing threat? The Guardian [online]. Publikováno 27.3.2016 [cit. 28.3.2016]. Dostupné online z: http://www.theguardian.com/world/2016/mar/27/brussels-bombing-last-gasp-isis-latest-attack-europe

[66] HINDER, James. Russian-backed paramilitaries 'ethnically cleasing villages'. Times Online [online]. Publikováno 27.8.2008 [cit. 6.3.2016]. https://web.archive.org/web/20080827212200/http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/europe/article4621592.ece

[67] HOPKINS, Steven. Islamic State's Most Chilling Call to Arms Yet Include Threat to UK and 'Coalition of Devils'. Huffingtonn Post [online]. Publikováno 25.11.2015 [cit. 5.3.2016]. Dostupné online z: http://www.huffingtonpost.co.uk/2015/11/25/islamic-states-most-chilling-video-yet-threatens-uk_n_8645400.html

[68] JOHNSON, Matthew, Who Funds ISIS? Investopedia [online]. Publikováno 13.11.2015 [cit. 29.2.2016]. Dostupné online z: http://www.investopedia.com/articles/investing/111015/how-does-isis-fund-its-operations.asp

[69] JOSCELYN, Thomas. In Dabiq magazine, Islamic State complains about jihadist rivals in Libya. The Long War Journal [online]. Publikováno 13.9.2015 [cit. 2.3.2016]. Dostupné online z: http://www.longwarjournal.org/archives/2015/09/in-dabiq-magazine-islamic-state-complains-about-jihadist-rivals-in-libya.php

[70] KARADAKU, Linda. KFOR commander Buhler vows to protect „global treasures“, SETimes.com [online]. Publikováno 12.8.2010 [cit. 3.3.2016]. Dostupné online z: https://web.archive.org/web/20141216021240/http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/en_GB/features/setimes/features/2010/12/08/feature-01

[71] KEITH, Kirsten M.F. Deconstructing Terrorism as a War Crime. Journal of International Criminal Justice [online]. 2013, vol. 11, issue 4, S. 813 – 833 [cit. 18.3.2016]. Dostupné online z: http://jicj.oxfordjournals.org/content/11/4/813.abstract

[72] KIRK, Ashley. Iraq and Syria: How many foreign fighters are fighting fir Isil? The Telegraph [online]. Publikováno 12.8.2015 [cit. 14.3.2016]. Dostupné online z: http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/islamic-state/11770816/Iraq-and-Syria-How-many-foreign-fighters-are-fighting-for-Isil.html

[73] KIRKPATRICK, David D., Militant Group in Egypt Vows Loyalty to ISIS. The New York Times [online]. Publikováno 10.11.2014[cit. 2.3.2016]. Dostupné online z: http://www.nytimes.com/2014/11/11/world/middleeast/egyptian-militant-group-pledges-loyalty-to-isis.html?_r=3

[74] KOBBE, Montague. Anguilla: The Smallest Revolution [online]. Carribean Beat, Issue 100, listopad/prosinec 2009. Dostupné online z: http://caribbean-beat.com/issue-100/anguilla-smallest-revolution#axzz434kw3nqL

[75] LASKAR, Rezaul H. IS Announces Expansion into AfPak, parts of India. Hindustan Times [online]. Publikováno 29.1.2015 [cit. 3.3.2016]. Dostupné online z: http://www.hindustantimes.com/india/is-announces-expansion-into-afpak-parts-of-india/story-6oLyWpPxodwnb0jt1rhCbP.html

[76] LOUV, Jason. Why Does ISIS Consider the Yazidi 'Devil Worshippers'? Ultraculture [online]. [cit. 7.3.2016]. Dostupné online: http://ultraculture.org/blog/2014/08/08/isis-consider-yazidi-devil-worshippers/

[77] MARCH, Andrew F.; REVKIN, Mara, Caliphate of Law, Foreign Affairs [online]. Publikováno 15.4.2015 [cit. 27.2.2016]. Dostupné online z: https://www.foreignaffairs.com/articles/syria/2015-04-15/caliphate-law

[78] MARK, Michelle. Paris Terror Attacks: France Could Invoke NATO Collective Defense Clause. International Business Times [online]. Publikováno 14.11.2015 [cit. 10.3.2016]. Dostupné online z: http://www.ibtimes.com/paris-terror-attacks-france-could-invoke-nato-collective-defense-clause-2184963

[79] MARVIN, Marcus. Terrorist 'Caliphate' Declares War With China, India, Rome. AfricaMetro [online]. Publikováno 27.6.20015 [cit. 11.3.2016]. Dostupné online z: http://www.africametro.com/world-news/terrorist-caliphate-declares-war-with-china-india-rome

[80] MORE, Edwin. Report: ISIS Has Killed More Than 10.000 Since Declaring Caliphate. Breitbart [online]. Publikováno 25.9.2015 [cit. 18.3.2016]. Dostupné online z: http://www.breitbart.com/national-security/2015/09/25/report-isis-killed-10000-sincedeclaring-caliphate/

[81] PIPES, Daniel. Introduction: A Neglected Topic, from Greater Syria: The History of an Ambition. Daniel Pipes [online]. Dostupnpé online z: http://www.danielpipes.org/books/greaterchap.php

[82] PRINCE, Sean. WATCH: ISIS Declares War on Saudi Arabia All Propaganda Videos. Heavy [online]. Publikováno 19.12.2015 [cit. 11.3.2016]. Dostupné online z: http://heavy.com/news/2015/12/isis-islamic-state-declares-war-on-saudi-arabia-all-propaganda-videos-youtube/

[83] ROSS, Alice; MALIK, Shiv. Syrian doctors to show the US evidence of Assad's use of chemical weapons. The Guardian [online]. Publikováno 16.6.2015 [cit. 14.3.2016]. Dostupné online z:http://www.theguardian.com/world/2015/jun/16/syria-assad-regime-is-weaponising-chlorine-us-congress-to-hear

[84] ROSS, Alice. Hundreds of civilians killed in US-led air strikes on Isis – report. The Guardian [online]. Publikováno 3.8.2015 [cit. 15.3.2016]. Dostupné online z: http://www.theguardian.com/world/2015/aug/03/us-led-air-strikes-on-isis-targets-killed-more-than-450-civilians-report

[85] SHAHEEN, Kareem. Isis claims responsibility as suicide bombers kill dozens in Beirut. The Guardian [online]. Publikováno 12.11.2015 [cit. 17.3.2016]. Dostupné online z: http://www.theguardian.com/world/2015/nov/12/beirut-bombings-kill-at-least-20-lebanon

[86] SHEVA, Arthur. Syria regime starts conquering Palmyre from ISIS. Israelnationalnews.com [online]. Publikováno 24.3.2016 [cit. 28.3.2016]. Dostupné online z: http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/209854#.VvmBcnohMgU

[87] THEMNÉR, Lotta; WALLENSTEEN, Peter. Armed Conflicts, 1946 – 2012. Journal of Peace Research [online]. 2013, vol. 50, No. 4, S. 513 [cit. 18.3.2016]. Dostupné online z: http://jpr.sagepub.com/content/50/4/509.full.pdf+html

[88] TOMLINSON, Simon; WILLIAMS, David. 'Right now you are infidels. After this, you will become Muslim and you will have rights': The moment hundreds of Yazidis converted en masse to Islam to avoid ISIS execution. Daily Mail. [online]. Publikováno 21. 8.2014. [cit. 9.2.2016]. Dostupné online z: http://www.dailymail.co.uk/news/article-2730661/Hundreds-Yazidis-convert-Islam-avoid-ISIS-execution.htm

[89] VAN SCHAACK, Beth. Alternative Jurisdictional Bases for a Hybrid Tribunal for Syria. Just Security [online] Publikováno 29.5.2014 [cit. 14.3.2016]. Dostupné online z: https://www.justsecurity.org/10968/alternative-jurisdictional-bases-hybrid-tribunal-syria/

[90] VAN SCHAACK, Beth. Options on Accountability in Syria. Just Security [online]. Publikováno 22.5.2014 [cit. 14.3.2016]. Dostupné online z: https://www.justsecurity.org/10736/options-accountability-syria/

[91] VILLAPATZ, Luke. NATO: North Atlantic Coucil To Meet In Wake of Terrorist Attack In

Turkey. International Business Times [online]. Publikováno 26.7.2015 [cit. 10.3.2016]. Dostupné online z: http://www.ibtimes.com/nato-north-atlantic-council-meet-wake-terrorist-attack-turkey-2024984

[92] WEHREY, Frederic; ALRABABA'H, Ala'. Rising Out of Chaos: the Islamic State om Libya, Carnegie: Endownment for International Peace [online] Publikováno 5.3.2015 [cit. 3.3.2016]. Dostupné online z: http://carnegieendowment.org/syriaincrisis/?fa=59268

[93] WONG, Kristina. ISIS Used Chemical Weapons Against the Kurds, US Officials Said. The Hill [online]. Publikováno 16.2.2016 [cit. 12.3.2016]. Dostupné online z: http://thehill.com/policy/defense/269551-isis-used-chemical-weapons-against-the-kurds-us-officials-say

[94] About 9000 civilian Syrians, including more than 3000 child and citizen woman killed in the raids by warplanes of both Syrian regime and Russia. Syrian Observatory for Human Rights [online]. Publikováno 21.1.2016 [cit. 15.3.2016]. Dostupné online z: http://www.syriahr.com/en/?p=43059

[95] Boko Haram Voices Support for ISIS' Baghdadi. Al Arabiya English [online]. Publikováno 13.7.2014 [cit. 3.3.2016]. Dostupné online z: http://english.alarabiya.net/en/News/africa/2014/07/13/Boko-Haram-voices-support-for-ISIS-Baghdadi.html

[96] EU Recognises Syria Opposition Bloc, Al-Jazeera [online] Publikováno 19.11.2012 [cit. 2.3.2016]. Dostupné online z: http://www.aljazeera.com/news/europe/2012/11/20121119195737909518.html

[97] Guide to Syrian Rebels. BBC [online]. Publikováno 13.12.2013 [cit. 13.3.2016]. Dostupné online z: http://www.bbc.com/news/world-middle-east-24403003

[98] Index křehkých států z roku 2015. Fund For Peace [online]. [cit. 113.3.2016] Dostupné online z: http://fsi.fundforpeace.org/rankings-2015

[99] Iraq 2015/2016. Amnesty International [online]. [cit. 15.3.2016]. Dostupné online z:https://www.amnesty.org/en/countries/middle-east-and-north-africa/iraq/report-iraq/

[100] Iraq Demographics Profile 2014. Index Mundi [online]. Publikováno 30.6.2015 [cit. 12.2.2016] Dostupné online z: http://www.indexmundi.com/iraq/demographics_profile.html

[101] Iraq: Evidence of war crimes by government-backed Shia militias. Amnesty International [online]. Publikováno 12.10.2014 [cit. 15.3.2016]. Dostupné online z: https://www.amnesty.org/en/latest/news/2014/10/iraq-evidence-war-crimes-government-backed-shi-militias/

[102] Isil, Isis, IS or Daesh? One group, many names. BBC [online]. Publikováno 2.12.2015 [cit. 17.3.2016]. Dostupné online z: http://www.bbc.com/news/world-middle-east-27994277

[103] ISIS claims responsibility for double suicide bombing in Baghdad. The Guardian [online]. Publikováno 28.2.2016 [cit. 17.3.2016]. Dostupné onlime z: http://www.theguardian.com/world/2016/feb/28/isis-claim-responsibility-for-double-suicide-bombing-in-baghdad

[104] ISIS claims responsibility for Paris terror attacks. Jerusalem post [online]. Publikováno 14.11.2015 [cit. 7.3.2016]. Dopstupné online z: http://www.jpost.com/International/ISIS-claims-responsibility-for-Paris-terror-attacks-433023

[105] Kosovo, European Forum for Democracy and Solidarity [online]. Publikováno 3.11.2015 [cit. 4.3.2016]. Dostupné online z: http://www.europeanforum.net/country/kosovo

[106] Munich Puts Stamp on Tightened US-Russian military cooperation in Syria. DebkaFile [online]. Publikováno 22.2.2016 [cit. 24.2.2016]. Dostupné online z: http://debka.com/article/25229/Munich-Puts-Stamp-on-Tightened-US-Russian-military-cooperation-in-Syria

[107] Paris attacks: What happened that night. BBC ○☺online]. Publikováno 9.12.2015 [cit. 17.3.2016]. Dostupné online z: http://www.bbc.com/news/world-europe-34818994

[108] Russia calls on all states to put Islamic State, Jabhat al-Nusra on terrorist lists. Russian News Agency [online]. Publikováno 29.12.2014 [cit. 17.3.2016]. Dostupné online z: http://tass.ru/en/world/769912

[109] Security Council Al-Qaida Sanctions Committee Amends Entry of One Entity on Its Sanctions List. United Nations [online]. Publikováno 30.5.2013 [cit. 17.3.2016]. Dostupné online z: http://www.un.org/press/en/2013/sc11019.doc.htm

[110] Shoebat Foundation. Islamic State (ISIS) to Christians in Syria: „Pay Jizya (Non-Muslim Tax) Or You Will Be Executed and Your Wives Will Become Our Sex Slaves. Shoebat.com [online] Publikováno 10.10.2015 [cot. 9.2.2016]. Dostupné online z: http://shoebat.com/2015/10/10/islamic-state-isis-to-christians-in-syria-pay-jizya-non-muslim-tax-or-you-will-be-executed-and-your-wives-will-become-our-sex-slaves/

[111] Suruc massacre: At least 30 killed in Turkey border blast. BBC [online]. Publikováno 20.7.2015 [cit. 17.3.2016]. Dostupné online z: http://www.bbc.com/news/world-europe-33593615

[112] Syria Demographics Profile 2014. Index Mundi [online]. Publikováno 30.6.2015 [cit. 12.2.2016] Dostupné online zhttp://www.indexmundi.com/syria/demographics_profile.html

[113] THE CLARION PROJECT. Special report: Islamic State. [online]. 2015, s. 7 [cit. 12.2.2016]. Dostupné online z: https://www.clarionproject.org/sites/default/files/islamic-state-isis-isil-factsheet-1.pdf

[114] The Chronology of the Border Dispute between Croatia and Serbia. Republic of Croatia, Ministry of Foreign Affairs and European Integrations [online]. Publikováno 16.3.2009 [cit. 16.3.2016]. Dostupné online z: http://www.esiweb.org/pdf/slovenia_CR%20MoFA-chronology.pdf

[115] The Sunni-Shia Divide. Council on Foreign Relations [online] Dostupné online z: http://www.cfr.org/peace-conflict-and-human-rights/sunni-shia-divide/p33176#!/?cid=otr-marketing_url-sunni_shia_infoguide

[116] Who Are Kurds? BBC [online]. Publikováno 14.3.2016 [cit. 15.3.2016]. Dostupné online z: http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29702440